

LỤC TỈNH TÂN VÂN

Mỗi Tuần Đăng Báo

Ngày Thứ Năm

閩新省陸

IMR. F. H. SCHNEIDER. SAIGON

NĂM THỨ SÁU

JEUDI 18 JUILLET 1912

SỐ 232

NGÀY MỒNG 5 THÁNG SÁU, NĂM NHÂM-TÌ

MỤC LỤC

1 — Lời rao cần kíp.	12 — Kim-Vân-Kiều tán truyện.
2 — Chư khán quan lần lần sẽ đọc.	13 — Ngoại sử truyện.
3 — Vạn quốc tân văn.	14 — Pháp-quốc sử ký.
4 — Đồng-dương quân hạt trái khoán.	15 — Học vấn môn loại.
5 — Tờ châu-trị của quan Thuộc-địa-thương-thơ gởi cho các quan Toàn-quyền-tổng-thống chư địa-hạt.	16 — Huỳnh-Hưng tiểu truyện.
6 — Hương truyền.	17 — Trục luận.
7 — Nam-kỳ thời sự.	18 — Cón-Xuối tranh trường.
8 — Nam-kỳ nông vụ.	19 — Hoàn cầu địa dư.
9 — Nam-kỳ Canh-nông phòng	20 — Lý tài luận.
10 — Thơ bên Trung quốc	21 — Thơ tín vãng lai.
11 — Hygiène (pháp đường sanh).	22 — Quan tự dang pháp.
	23 — Quan hình biện vịnh.
	24 — Cáo bạch.
	25 — Hoài cảm.
	26 — Danh tiếng lâu đời.

TỜ LỤC-TỈNH-TÂN-VÂN CÓ BÁN LẺ:

Tại Sài-gòn: Lục-tỉnh-khách-san, Chiêu-nam-tàu, Nam-hồng-phát, Trương-cửu, trước Bason, Bành-hiền có ít tiệm bán thuộc đường Catinat của người Thiên-trước có bán. Tại Chợ-lớn: tiệm Lạc-an-thành, Vang-nghi-tân, rue des Marins và tiệm Nghi-tân rue Paris. Cũng có bán lẻ tại n° 7 Boulevard Norodom nữa.

GIÁ BÁN NHẬT TRÌNH:
Mười năm 6 tháng 5\$00
Năm chẵn 6 tháng 3\$00

GIÁ BÁN LẺ
TỜ SỐ 010

Ấi muốn
Quan nhật trình thế giới
thứ và báo phải để nhật
văn LỤC TỈNH TÂN
VÂN - SAIGON

Minh

HU TIÊN TÂN VĂN

NHÀ ĐẠI THƯƠNG

DANH HIỆU LÀ

COURTINAT VÀ CÔNG-TY

TẠI THÀNH LYON VÀ SAIGON

ĐƯỜNG CATINAT MÓN BÀI SỐ 96-98-100-102 101-106-108

KHAI DỰNG NĂM 1885

Trọn cõi Đông-Dương này, từ đã ba mươi năm ngoài rồi, ai ai lại chẳng hiểu hiệu dù như trên đây là chắc chắn, xinh đẹp nhẹ nhàng hơn hết, và lại giá rẻ vô cùng. Vậy khi chừ vị có mua dù xin hãy nài cho thiết hiệu này sẽ mua. Những dù hiệu này thì tại Saigòn nhà đại thương Courtinat và Công-ty, tại Chợ lớn mấy tiệm có danh, cùng các tiệm trong lục quận đều có.

Nhà này bán lẽ đủ thứ hàng hóa hơn các nhà tại Saigòn, và chẳng nệ mua nhiều hay ít.

Như ai muốn dùng hàng giê chi thì hãy đến đó, vì nơi ấy có đủ hàng của người Annam dùng như: Tổ tây, hàng tây, thủy ba, nhung, lục soạn, địa, nữ, lụa, vân vân...

Hoặc ai muốn dùng đồ vật kiện trong nhà như: Ghế cây kiểu « Thonet, » giường sắt, mùng, nệm, mền, gối, bàn tủ bằng cây Hongkong; kiến lớn chạm khéo lắm và tốt vô song (glace de Venise.)

Lại nơi đó cũng có nhiều xe máy đạp hiệu « Ibis » giá 55\$00 và đồ dùng theo xe máy, giày kiểu mới khéo và chắc chắn mà giá rẻ.

Còn như tủ sắt hiệu « Hummer » là tốt chắc hơn các thứ tủ dùng từ lâu nay, không cháy mà chia khóa không bắt chước được, thì cũng có một nhà này có trữ mà thôi. Và cũng có bán nhiều đồ dùng theo cuộc hành lý; đầu thom, đồ nữ trang, hột xoàn và thủy tinh; máy nói hiệu « Pathé » đèn chưng bằng đá cẩm thạch.

Thủy xoàn nơi đây lớn nhỏ đủ thứ giá cao thấp tùy theo hạng.

NĂM THỨ SÁU, SỐ 232

LỤC TỈNH TÂN VĂN

聞新省六

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

GIÁ BÁN NHƯT TRÌNH

Mua mỗi 12 tháng ... 5 \$ 00
 — 6 tháng ... 3 00
 — 3 tháng ... 1 75

Giá bán lẻ từ số : 0 \$ 10

Ai muốn mua nhưt trình thì gởi thơ và bạc, phải đề như vậy :
 Lục-tỉnh-tân-văn — Saigon.

LỜI RAO CẦN KẤP

Từ LỤC-TỈNH-TÂN-VĂN nay đã dời chỗ mỗi trường ra cho rộng hơn xưa và chia làm ba gian, lại in thớt chữ nhỏ nhiều bài vì nay đã thêm đăng nhiều tay lái-ba lái-bạc, hững biên cao dăm.

Trong những bài vở sẽ thấy nhiều điều cần ích tâm và nhiều hình ảnh khéo lạ. Vậy nên Bồn-quản nhưt đình **BÁN MẶT** mà thôi, bởi đã xuất nhiều tiền-bạc mà chỉnh tu chương báo. Tuy vậy cũng cứ bán trọn năm **5 \$ 00** mà thôi . . . Có bán lẻ cùng Saigon và Chợ-lớn.

Bồn-quản lại có ý muốn cho những kẻ chàng dang máy dự đã, cũng có thể đọc báo-chương này đặng, nên từ này đặng bán mỗi ba tháng là **1 \$ 75**.

PUBLICITÉ

Pour les annonces commerciales, demander le tarif qui sera envoyé par retour du courrier.

Pour les annonces Judiciaires et les annonces Légales, tarif spécial pour les Officiers ministériels.

On traite à forfait.

BỔ-CÁO

Những lời rao về việc buôn bán, nếu gởi thơ đến Bồn-quản thì Bồn-quản sẽ gởi cho một cái bản đề giá phân minh.

Còn lời rao thuộc về việc hộ và lời rao theo luật buộc thì có giá riêng cho các quan chức-vụ.

Xin gởi thơ thương nghị.

LỜI RAO CẦN KẤP

Bồn-quản xin chư khán quan trong việc gởi tiền bạc thơ từ cho Bồn-quản thì phải đề như vậy :

Monsieur SCHNEIDER Chủ-nhơn

Từ LỤC-TỈNH-TÂN-VĂN

Saigon.

CHƯ KHÁN-QUAN

LẶN LẶN SẼ ĐỌC

Trước là bài nói về việc phỏng Liq-nghi-piễn đã phê chuẩn cho Quân hạt Đông-dương một phần trong số tiền định vay, là 200 triệu quan, đặng mở mang xứ sở.

Kể đó, một cái Châu tri của Quan thuộc bộ Thượng-thơ gởi cho các Quan Toàn-quyền Tổng-thống, về

việc cho học trò bôn địa các quân hạt vào trường chánh nước mà học Y-thứ-học và Canh-nông-học.

Ta muốn cho chư khán quan rõ biết sự hữu ích trong hai điều ấy.

Quả thiệt, hai điều ấy là cơ chí rõ Nhà-nước Pháp-quốc chẳng hề quên các dân quân hạt, hằng ngày lo toan cho chúng dân ấy đặng ích lợi luôn.

Tuy các việc phỏng nghị của Quan Tổng-thống Toàn quyền trong vụ vay này, chẳng phải là kín nhiệm, mà ta lấy làm vui, là thấy Chánh nước Châu phê những lời ấy rất mau mắn, và lại chẳng thiếu chi người đồn huyền rằng: Quan Toàn-quyền sẽ phải về nước Langsa mà lo cho xong việc vay ấy.

Nào ngài có cần chi đi đâu cho mất công, vì ngài dù sức mà làm thành sự, là nhờ Chánh-phủ bên Bộ có lòng tin cậy ngài.

Có một điều chư công nên biết, là Chánh-phủ Pháp-quốc có lòng thương mến dân quân hạt Đông-dương, bèn ra tay bảo lãnh sự vay ấy và trả tiền lời thế cho chúng ta.

Được như vậy, thì quân hạt Đông-dương sẽ mở mang đường sá ruộng nương cùng là đường xe lửa, mở mang được như thế là nhờ vay bạc mà mình khỏi trả 1 đồng xu nhỏ lời.

Trong các điều nói trên đây đủ cho kẻ khôn ngoan chọn chánh, sẵn lòng tỏ dấu thiệt tình cùng Nhà nước mà lo phần chẵn làm ăn, cùng là giúp sức với quan Tổng-thống Toàn-quyền Sarraut và quan Thống đốc Destenay mở mang đường cả, ấy mới thiệt sẵn lòng cảm tạ ơn Nhà nước.

Vậy từ châu tri của quan thuộc bộ Thượng-thơ là điều tiểu lợi, mà cũng là một dấu ơn Nhà nước và cả dân Pháp-quốc có lòng thương tưởng con

in, xinh đẹp
 dù hiệu này
 đều có.
 y, hàng tây.
 gởi, bán tử
 án mà giá rẻ.
 g bất chước
 ở nữ trang.

nhà nước Nam. Trong tờ châu tri ấy ngài có ý cho chúng ta biết rằng: Trường Y-thứ-học-Đường và trường Canh-nông-học-Đường cùng các trường khác, nay mở rộng cho con nhà nước Nam, ai muốn học nghề chi thì qua Chánh nước mà học chẳng ai ngăn cấm.

Vả lại sự làm quan là một điều rất quý, nhưng vậy chẳng phải mỗi người đều làm quan được hết, mà chỉ khan quan cũng phải rõ rằng: bất câu là nghề chi, hề *nhứt nghệ tinh, thì nhứt thân vinh*, cũng sang trọng bằng chức quan viên được, miễn là cho mình biết lo toan lấy sự chơn chánh và tri hóa mà làm việc bổn phận cho nên.

Chư-công cũng khá lo cho con biết nghề Canh-nông theo đời văn-minh này, thì sau châu chít của chư-công trong tộc phái sẽ đặng no ấm luôn.

Chư công cũng chớ khá quên rằng con thú mà mình dùng nó cấy bừa nhiều khi có bệnh hoạn, mà muốn săn sóc nó thì phải có lương-y chuyên việc Y-thứ đã có bằng cấp chánh nước thì mới thiện trị cho.

Nay nhà nước bày thêm một nghề mới cho con nhà nước Nam có chỗ mà làm cho vinh diệu thân danh đặng.

Còn nhiều nghề khác ta sẽ nói tiếp theo.

Bổn-quán.

VẠN-QUỐC-TÂN-VĂN

(Télégrammes Havas)

Pháp Quốc. — Ông Métin có đến đàm luận với quan thừa tướng rằng: sáu nước liệt cường đương tính cho Trung-quốc vay bạc, mà cũng cứ nại phần kiểm duyệt. Nước Langsachăng hề khi nào dành bỏ cái quyền lợi thiết lập xe lửa trong các tỉnh phía Nam Trung-quốc, và chẳng hề cho phép ai biện bất việc ấy.

ĐÔNG-DƯƠNG QUẢN HẠT

Trái khoán

Emprunt indochinois

Sớm mai này Bồn-quán tiếp đặng lí tin rằng: Chánh nước đã chịu phê chuẩn vụ Quản hạt, xin vay 200 triệu bạc mà mở mang. Nay cho vay lần 90 triệu quan.

Bạc vay ấy dùng để mở mang đường sá, hoặc mở đất làm ruộng. Ấy vậy có trăm ngàn mẫu đất sẽ mở rộng cho dân chúng có chỗ mà lo nòng vụ dần thời. Bởi ấy mà việc thương-mãi kĩ nghệ cũng đều mở mang được.

Ấy vậy phững người ít hay dân trí đã rõ rằng: *bất tào tác dân*, cũng phải đặc kỹ sở nguyện.

Đông-dương chư quân tử phải hết lòng cảm tạ nhà nước.

TỜ CHÂU-TRI

(Circulaire du Ministre des Colonies)

của Quan-thuộc-địa-thượng-thờ
gởi cho các Quan Toàn-quyền-
tổng-thống chư địa hạt.

Chư tôn,

Quan-canh nông-bộ-thượng-thờ có tư tờ cho ta mà nói rằng: Điều lệ cho học trò các Quản-hạt vào chư Canh-nông-học-đường (écoles d'agriculture) tại chánh nước, nên nhứt định lập một lần cho có qui củ.

Ngài lại nói rằng: Điều lệ ấy lập theo qui củ cho học trò vào trường Y-thứ-học-đường (écoles vétérinaires) cũng được.

Vả lại trong năm 1893, 1894 và mới đây 1910 Canh-nông-bộ và Thuộc-địa bộ có hiệp nhau mà bản tính lập điều lệ về việc cho học trò vào trường Y-thứ-học-đường, thì mỗi một địa hạt có Hội-phái-viên kiểm duyệt học trò, chấm dậu những đứa đáng cho qua Chánh-nước mà học trong các trường, ấy là lệ thường lắm như thuở nay. Mà

sao Hội-phái-viên quản hạt khi chấm số học trò rồi, không tư tờ phúc cho Quan canh-nông-bộ-thượng-thờ hay, là vì kỹ kiểm duyệt học trò với kỹ nhập trường gần nhau quá, nếu tư tờ phúc mà đợi phê chuẩn, thì học trò phải bị trễ nải trong việc nhập trường.

Ấy vậy ta đồng một ý với Quan Canh-nông bộ-thượng-thờ mà định như vậy, là cũng khá noi theo điều lệ chấm học trò Y-thứ-học, mà kiểm duyệt các học sanh Canh-nông-học-đường.

Vậy ta xin chư tôn châu tri cho chư quan đương vụ đặng trông.

Mà chư tôn phải rõ một điều, là nếu học trò của quản hạt gửi qua Chánh-nước, mà bên này chề thì quản hạt phải chịu tiền phí lộ đặng cho nó trở về.

Sau rốt ta xin chư tôn trong khi gởi tờ phúc cho Quan Canh-nông-bộ-thượng-thờ, thì bài vở mỗi tờ, cũng các tờ khuyến liệt đều phải sắp cho phân biệt từ rõ.

Sự kiểm duyệt học trò thì phải định mỗi năm trong tháng Juillet, còn tờ phúc và bài vở, hề khuyến liệt rồi thì phải lập tức gởi thẳng đến Canh-nông-bộ trước ngày 15 Octobre là ngày tựu trường.

Những sĩ tử trong các trường noi cõi Đông-dương này cùng ta, nên cảm tạ Quan Thuộc-bộ-thượng-thờ có lòng hạ cố, lần lần mở rộng đường hoạn-đỗ cho con trẻ nước Nam.

HƯƠNG TRUYỀN

(Echos)

Đúc bạc giả tại Singapore

Nhà nước mới bắt đặng hai người tây và một người đôn bà nhứt-bồn đúc bạc giả tại Singapore.

Quan tòa và quan tuần thành đến xét nhà thì bắt đặng đủ đồ tang và một đồng giấy để làm bạc giả. Quan cũng tịch luôn súng ống dao mác trong nhà.

Cách ở lịch sự với đàn bà

Các Tòa bên Đức-quốc ít hay dung cho đàn-bà cốt về sự tuổi-tác.

Chỗ nên mời đây, có một người đàn-bà đến tại tòa thành Bà-ling (kinh đô Đức-quốc) mà hầu, đến chừng quan Chánh-tòa hỏi về tuổi-tác, thì cô va khai rằng: hai mươi lăm tuổi, nhưng mà xem tác cô thì thì ít nữa cũng có bảy mươi lăm tuổi ngoài là.

Quan Chánh-tòa nghe vậy thì sửng-sở bên hỏi lại một lần nữa, á ấy cũng cứ y lời khai hồi nãy chớ chẳng chịu đổi dời.

Tòa bèn xử phạt 100 mark (mỗi mark nhằm 1 fr. 25) về tội gạt gẫm Tòa.

Và mỗi năm khai gian phải đóng 10 mark đặng cho bớt trẻ. Thật cũng là mất cho một lời nói dối.

NAM-KỲ THỜI SỰ

(Chronique Locale)

GIÁ HÓA HẠNG (Mercuriale)

Giá lúa gạo (Riz)

Lúa	từ 4 \$ 50	một tạ 68 kil.
Gạo	từ 6 40	một tạ 60k 700
Tấm	từ 5 50	một tạ annam.
Bột	từ 2 10	—
Đậu-cá	từ 10 25	—
Đừa-khò	từ 11 00	—

Giá bạc (Taux de la piastre)

Hàng bạc Đông-dương	2	quan 515
Hàng bạc Hồng-kông-Schanghai.	2	» 52
Chartered Bank	2	» 52
Kho nhà nước	2	» 50

Hội đồng quản hạt. — Hội đồng quản hạt hôm trước định ngày 6 Juillet này thì nhóm, nay dời lại tới 26 Juillet mới nhóm.

Lượng được đố. — Có một tên Chà-và lượng được một cái giấy bạc đem trình tại Cò. Mới coi tưởng là giấy thật, mà lật sau lưng có chữ đề: **Hàng bạc của kếp hát**, hàng dưới có đề: **1000 quan tài** và có ký tên của các quan hàng bạc.

Tên Chà-và ấy rất mừng rỡ tưởng là sẽ được thưởng ai đề Ông Cò coi rồi cười ngất nói rằng: giấy một **ngàn quan tài** mà xử sao đặng.

Bắt thuốc lậu. — Có tên Hồ là Mã-tá-Kín nhờ người ta mạch nên ban đem đi rình mà bắt những người chở thuốc hút lậu. Lời

11 giờ khuya thấy có hai người đôn ông một người đôn bà kiêng rau mà coi bộ nặng, thì nó rước bắt được người đôn bà. Người đôn bà ấy bên lấy bạc mà lo với nó, nó không chịu an bên dẫn người đôn bà ấy và 200 kilos thuốc về hót mà lãnh thưởng.

NAM-KỲ NÔNG VỤ

(Cochinchine Agricole)

Bạc-liều. — Mưa không thường, mà mông chưa lất. Nhạ nông phu mùa này khó làm ruộng. Tuy chưa có dấu chi thiệt hại cho lắm, mà nếu trời không mưa cũng khó lòng.

Bách-giá. — Đậu đó đương dọn đất gieo mà lúa sớm.

Trong tổng Thanh-bình và Thanh-giang ít mưa, mà lúa sớm coi với tốt. Song trong tổng An-ninh, Giang-ninh, Thanh-bình có chuột phá mạ. Trong tổng Thanh-bình có một hai làng bị sâu bọ.

NAM-KỲ CANH-NÔNG PHÒNG

A la Chambre d'Agriculture

HỘI NHÓM NGÀY 2 AVRIL

(tiếp theo)

Theo thứ-tự sắp các đề bàn-linh tới vụ :

Hỏi về Chương-cốc Công ti

Lời hỏi của ông Delpit muốn rõ mấy điều như sau đây :

1° Số tiền đã giúp cho Công ti ấy tự thuở nay là bao nhiêu ?

2° Công-ti đã thành sự đặng những điều chi ?

Chư Nghị-viên hiện-diện đó đồng luận cãi với nhau một hồi, rồi mới quả rằng : Thật đặng thì đây, phòng Canh-nông lấy làm khó mà giúp cho những cuộc cử đồ nghiệp-nghề riêng của thiên-hạ lắm.

Và từ ngày ông Bélugeaud vào đơn cho đến ngày Canh-nông phòng hỏi âm, thì đã bảy tháng tròn. Thật là lâu quá.

Lại phòng Canh-nông cũng phải rõ những sự tổn-phí nhiều của Nhà-nước mà giúp về các cuộc cơ-khí canh-nông

đó, có thành sự đặng đều chi không, phải đồng cộng lực với nhau và phải lập một cái qui-điều như định.

Ông Chánh-chủ hội bèn đón lại các lời luận biện, mà xin chư Nghị-viên hãy xét, coi có ứng theo lời ông Delpit, muốn xin Nhà-nước chọn, chẳng những là chư Nghị-viên Canh-nông mà thôi, mà những kẻ nông-phu Langsa và Annam nào có danh tiếng, cũng tra cuộc cơ khí canh nông nữa, đặng phái ra một hội, hầu có đặng nên những điều thành sự của cuộc ấy, lại cộng lực với nhau mà lo toan, và lập qui-điều như định.

Thì cả thầy đồng ứng chịu lời xin ấy.

Ông Labaste tỏ cho phòng Canh-nông hay rằng : Có người mới bày ra một cái máy kêu là Tự-canh-Khí, máy ấy, nếu y theo lời người chế tạo đó nói, thì là rất nên hay lạ vô cùng và có sức cây đặng mỗi ngày mười mẫu, tốn phí 40 quan mà thôi.

Ông Chánh-chủ-hội lại nói rằng : Ông Paris là Nam-kỳ khám-sai-đại thần chắc sẽ gặp người tiên-tạo ấy tại Đô-thành Paris mà xét coi cái thể cử động máy này chớ chẳng không.

Vậy sau ta sẽ tỏ cho chư khan-quan rõ các điều hay xấu máy ấy.

Xưa nay thường những Canh-nông cơ-khí đem thử dùng miệt đất gò nơi Đông-phương Nam-kỳ thì lấy làm tiện lắm.

Duy bây giờ còn lo cho miệt đất sâu mà thôi, song tưởng có khí hễ các nông-phu cộng-lực với nhau mà lo-lắng, cũng nhờ lòng nhơn hậu Nhà-nước giúp đỡ thì ắt cũng sẽ thành sự đặng.

Khi tìm đặng một vài cái máy cho hay rồi, thì có lo chi là thiên hạ chẳng mộ đến.

Các làng sẽ hội lại mà đặng vốn với nhau mua chung mà dùng chớ chẳng không.

Ông Labaste xin phòng Canh-nông cho ông mượn cái máy đắp bờ, thì

hội liền cho ; có người hỏi cái máy bó lúa của ông mượn dùng đó ra thế nào, thì ông nói rằng : không dùng được.

Kể đó chư Nghị-viên đồng xét cái thơ của ông Lafon về việc lập một hội Trưng-tế các Thuộc-dân cùng nông-phu Nam-kỳ, và cho hội ấy mượn cái nhà đã cho Chưởng-cốc công-ti mượn đó mà nhóm ; lại định những Chương-trình của hội ấy, sẽ ấn-hành vào tờ Canh-nông-phòng quản-cáo (Bulletin de la Chambre d'Agriculture).

Rồi chư nghị-viên mới luận qua cuốn sách của ông Coquerel nói về Gạo và Lúa Nam-kỳ. Bên ban cho ông ấy một miếng Tặng-công cấp-bằng, và xuất ra 200 nguyên bạc mà mua sách đó để phát cho chư thừa-sai canh-nông. Lại xin quan Thống-dốc Destenay, lấy lòng giúp Nông-vụ, mà mua bưu-thư này, phát cho các Tầng-thor địa hạt, và dùng làm sách phần-thưởng cho sĩ-tử các trường.

Ông Chánh-chủ hội bây giờ mới đọc cái điện-tính của Phòng-canh-Nông, Quản-hạt Hội-dồng và phòng Thương-mãi hiệp nhau mà tư cho quan Tổng-thống Đông-dương Toàn-quyền đại thần như vậy :

Thay mặt cho các Nghị-viên-ti Nam-kỳ chúng tôi kêu nài một cách hăng hái, chẳng chịu ưng cái lời định của Ngoại-vụ-phái-viên chánh-phủ về việc bỏ số tiền chuẩn ra mà làm Thiết-lộ Mỹtho qua Cànthor, và lại bớt cái phần dự của Nam-kỳ trong số tiền vay 90 triệu đó chẳng còn bao nhiêu. Chúng tôi xin Thượng-quan mở lượng hải-hà và cậy trọng quyền của Thượng-quan mà xin cái số 11 triệu 500 ngàn quan, định làm Thiết-lộ Mỹtho-Cànthor ấy, phải để cho Nam-kỳ mà chần chú trong Nông-vụ và đem nước lên ruộng cho dân, dựng cứu những cơn hạn hán, như trong năm 1911 và 1912 này đã bị đó mà thất mỗi niên trót 600 triệu kilos lúa làm cho tổn hết 30 triệu nguyên bạc về thương-mãi và một triệu 20 muôn nguyên bạc về Canh-nông, trong số thâu Đông-dương ; và vì số vay đã định rồi, thì chúng

tôi xin quyết phải cho phép Hàng riêng lập thiết-lộ mà sung bổ cho Nam-kỳ.

**Về nhơn công dân Bà-lai
Công-sứ Hoa-lang xin sửa lời nghị**

Ông Chánh-chủ hội nói rằng : Quan Thống-dốc Nam-kỳ có gởi cho hội một cái thơ đề ngày 1° Mars mà hỏi ý chư nghị-viên về sự quan Công-sứ Hoa lang là ông Rost thay mặt cho nhà-nước quản hạt Hoa-lang mà xin sửa lời nghị ngày 12 Octobre 1909 và lời nghị ngày 8 Mars 1910 nói về nhơn công người ngoại-quốc.

Vậy đã biết chúng ta ít hay dùng nhơn-công đó, nhưng mà nếu ai có muốn dùng thì được phép làm tờ giao-kêo y theo luật buớc của Nhà-nước quản-hạt Hoa-lang. Thỉnh thoãn ta sẽ cứ việc dò xem coi việc ấy có lợi ích về sau hay không. Chư-công có ưng như vậy chăng ?

Cả thầy đồng chịu.

Sau sẽ tiếp theo

**THO' BÊN TRUNG QUỐC
(Lettre de Chine)**

Thiên-tân, le 23 Juin 1912.

Hơn ba tuần lễ tôi không có gởi thơ cho Quý-quán, là vì tôi mắc đi chân lưu trong các tỉnh phía Bắc, đang cho biết tình hình các dân nơi đồng ruộng, thì thấy cả thầy dân nhà-quê không vụ đến việc Cách-mạng, mà coi họ có lòng vui mà dùng thói tục tây phương và thấy người tây đến đâu thì mừng rờ đến đó, nhất là có một đềm những dân ấy lấy làm lạ, là trong cơn bác loạn lửa củi erop trộm tung bưng, thì mấy chỗ người tây trú ngụ mở cửa rộng cho những lượng dân tới đó tị nạn, mà quản hoang chẳng hề khuấy tới.

Khi trước họ có thói kêu người tây là *vạn quốc-quí*, nay lại kính những người tây như *thiên thần giữ mình vậy*.

Huỳnh-Hung tại Nam kinh vì chẳng chịu vay bạc của Ngoại-quốc, mà phải giao sổ sách cho Ngoại-quốc kiểm duyệt, bèn xin giải chức Bộ-thống-binh-nam-Nguyên-soái.

TRƯƠNG-CHÂU-LUY.

**HYGIÈNE
(Phép dưỡng sanh)**

Khi trước các thầy thuốc phương Tây cũng như các thầy thuốc Annam ngày nay, cứ lo một việc trị bệnh mà thôi. Nay các trường-y kiện-thời, nhờ sự từng quen thao việc từ xưa đến nay, muốn kiếm cách làm cho giỏi cho hay hơn xưa : là khuyến kẻ đang mạnh giỏi phải ngan đôn bệnh hoạn, thì quả nhiên các ông đang vừa lòng chỗ đã biết trước.

Có nhiều bệnh hoạn ta để tránh được. Các lời khuyến bảo, các cách the bày ra mà tránh bệnh, hiệp lại làm nên *hygiène (phép dưỡng sanh)*.

Đây ta mỗi tuần luận một bài *hygiène (dưỡng sanh-pháp)* là có ý giúp lời khuyến bảo cho các bằng hữu Annam ta, cho biết phép ngự phòng và giúp chỉ một vài cách thể dặng tránh bệnh hoạn.

Tỉ như kẻ cỡi ngựa, hề có ý từ một chút thì tránh khỏi chỗ ngựa vấp dặng. Hễ mỗi lần tránh được việc gay trở, mỗi khi tránh dặng chỗ cam go, thì bớt được sự nguy hiểm ít nhiều. Hễ mình có ý giữ mình, thì mình sẽ tránh được nhiều bệnh hoạn, mà hề tránh được bệnh hoạn, thì ở đời rất có phước, sau trở về già mạnh giỏi luôn và sống lâu hơn kẻ khác.

Sự dân giàu nước mạnh chẳng phải nhờ nơi trị hòa mà thôi đâu, nó còn nhờ nơi sức mạnh thân thể của nhơn dân trong xứ.

Bởi ấy cũng khá tí : sức mạnh của con người với sự trị hòa chẳng hề rời nhau, và hề mình được khương cường tráng kiện, thì sẽ dặng hơn người có bệnh luôn, vì trị tướng phân minh, trí nghĩ lạ lẫm. Ấy cũng là nhờ ơn của *hygiène (phép dưỡng sanh)* vì nhờ lời khuyến bảo ta noi theo mà dặng mạnh giỏi, là đều rất quý trong đời.

Hygiène cũng là một điều giúp cho việc phong-hoa thanh-hạnh, vì hề trong mình thanh sạch, thì hằng lo việc phước đức chẳng hề làm quấy. Những người hay ưa đến chỗ chẳng phải, uống rượu mạnh, hút a-phiện, làm việc tà dâm, nghĩa là dâm mê lều sặc, thì chẳng hề giữ được sự sạch sẽ mạnh giỏi trong mình. Khi nào mình làm chuyện tội bại nghịch đều phong hóa, thì chẳng hề giữ hygiène được.

Phạm làm con người mà giữ dặng trọn hygiène, thì sẽ dặng có phước trong sự mạnh giỏi, và trong sự sanh sản con cháu ngày sau. Mình truyền lại cho con cháu mình khí huyết tinh anh, thân thể khương cường, thì con cháu sẽ dặng mạnh giỏi khôn ngoan và trong sạch luôn.

ENE (anh)

phương Tây nam ngày nay, Thời. Nay các trẻ quen thao kiếm cách làm là khuyên kẻ bệnh hoạn, vừa lòng chỗ tránh được. ch bay ra nên hygiene

ột bài hygiene giúp lời khuyên m ta, cho biết một vai cách

y từ một chút dạng. Hễ mỗi mỗi khi tránh được sự nguy giữ mình, thì bệnh hoạn, mà ở đời rất có

giữ luôn và háng phải nhờ con nhờ nơi dân trong xứ. mạnh của con hề rời nhau, và ng trắng kiện. nh luôn, vì trí e lần. Ấy cũng

áp dưỡng sanh i theo mà đặng ong đời. giúp cho việc hể trong mình iệc phước đư người hay ra rous mạnh, hút ghĩa là đấm mợ

ợc sự sạch sẽ não mình làm phong hóa, thì giữ đặng trọn phước trong sự sấn con cháu cho con cháu bản thể khương ặng mạnh giới uôn.

Nếu ta giữ đặng hygiene hàng ngày, thì lần lần nhỏ xuống lưu truyền cho kẻ sau, làm cho cả nước được trở nên phần nhơn vì cường, nhơn dân vạm vỡ, sẽ ra sức mà làm cho giàu có trong xứ.

Nếu mình giữ đặng phép dưỡng sanh, thì mình tránh khỏi những điều buồn rầu phiền não trong gia đạo.

Nếu mình biết dự phòng chút đỉnh, thì để tránh cho con cái khỏi vướng mang bệnh hoạn là đều nhờ nhân cho kẻ làm cha mẹ phải lo lắng buồn rầu, thức đêm thức hôm, chừng ấy thì chừ công mới rõ hye ực rất mau.

Mà ta tưởng lại chừ công cũng đã rõ ít nên người mạnh giỏi luôn luôn. Chừ công của hygiene nó đã cứu muôn vạn con trẻ trong nước Nam này rồi. Chừ công cũng rõ ràng hệ mình nuôi con kỹ lưỡng, sau sóc hàng ngày cho an uống no đủ, thì nó sẽ mạnh giỏi hơn những đứa trẻ vô phước đi bơ vơ ngoài đường đo, và sau nó sẽ trở

nen người mạnh giỏi luôn luôn. Chừ công cũng phải hiểu một đều, là khi lần lần ta luận hygiene, thì chừ công sẽ thấy có trăm ngàn kẻ rất hay, dặng ma dự phòng bệnh hoạn, miễn là mình có ý từ chút đỉnh thì chẳng kém bao nhiêu công.

Phàm làm người ở đời, mà chẳng lo ngăn ngừa bệnh hoạn, cũng khá tí như một cá nhà hồ hoang, chẳng hề bồi thổ, một ngày nó lở một chút, một ngày nó giột một lỗ, cũng đủ làm cho hư hao, lần lần thịnh thịnh xiêu ngã. Muốn cho khỏi sự tẻ như vậy, thì phải dự phòng trước, hư dầu sửa đồ, giặt dàu chén dĩa, thì làm sao nó hư nó sập.

Mỗi một bệnh đau nặng đau nhẹ đều làm bới sức cho kẻ chẳng lo xa, vì chẳng khỏi bao lâu, hệ bệnh sơ phát, thì liền liệt nhược.

Những bao nhiêu lời ta luận cũng khá đem mà tí với đồng giống dân kia, nếu người trong xứ mà chẳng lo ngự phòng việc bệnh hoạn, thì càng ngày càng yếu đuối cho đến đời một ngày kia phải bị đồng giống dân khác mạnh mẽ, cũng cắt đứt mà lần lược, làm cho tuyệt đồng tuyệt giống chẳng sai.

Con trẻ sanh ra bởi cha mẹ đau đớn bệnh hoạn yếu đuối, thì chẳng hề được mạnh giỏi cũng cắt, mà tránh khỏi bệnh hoạn đau.

Tóm lại một đều là: sự dự phòng ngăn đón sự bệnh hoạn, giữ gìn thân thể, là một việc bổn phận mỗi người phải làm cho mình, chỗ con cái, cho quê hương.

Hygiene sẽ giúp mình lời khuyên bảo cũng cách thể giữ gìn thân thể, lần lần ta sẽ luận đến các cách thể ấy cho chừ công tưởng làm.

Lương-y J. Vaico.

KIM-VÂN-KIEU GIẢI NGHĨA TÂN TRUYỆN (tiếp theo) (Poème de Kim-Vân-Kieu)

(Chàng ngờ là Mã-giám-Sanh, (Vân là một đứa phong-tinh đã quen. (Quả chơi lại gặp hồi đen, (a) (Quen vụng lại kiếm an niên nguyệt-hoa. (Lần sanh có mỹ Tú-Bà. (Làng chơi (b) đã trở về già hết duyên. (Tình cờ chẳng hẹn mà nên, (Mặt cửa mướp đáng đời bên một phường. (c) (Hung hng mở một ngôi hàng, (Quanhnam d buồn phần bán hương đã lè. (d) (Đạo tìm khắp chợ làng quê, (e) (Giả danh lâu hạ, lấy nghề an chơi. (Búi mợ ầu cũng tại trời. (Đoạn trường ai chọn một người vô duyên. (Xôi nang chút phần thuyền quyen. (Nhành hoa đã bán vào thuyền lái buôn. (Mèo lừa đã mào vào khuôn, (f) (Sinh-nghị nạp giả nghinh hôn sẵn ngày. (g)

(101) Túy-Kieu buồn là buồn sự duyên phận dở dang, không xứng đời vừa lứa mà thôi; chớ chẳng ngờ Mã-giám-Sanh là một đứa đã quen thói phong-tinh, trêu hoa gẹo nguyệt, cười phần cột son.

102 Song cũng bị chơi bởi quả lè, nay gặp lúc hết tiền, không biết lấy chi mà tư lợi duy quen thạo có một đều là quyền gió rú trăng, nên lấy ấy mà làm nghề sanh nhai.

(103) May dầu lại gặp một mỹ tên là Tú-Bà, cũng bộm chơi bởi hết nước; hương phai phần lột bướm thả ong thừa, mới ra lập một cửa lâu xanh mà thủ lợi

(104) Nghĩ cuộc đời cũng ngộ: Đồng thính tương ứng, đồng khí tương cầu; hai người như vậy lại khiến cho gặp với nhau.

(105) Bên đẩu vốn lại, thàng này qua năm kia cứ việc buôn phần bán hương làm nghiệp.

(106) Nên từ đó sắp sau Mã-giám-Sanh đạo tìm khắp làng này xứ nọ, giả tuồn cười thiếp mua hầu, dặng đam về ép uống mà dạy nghề hoa nguyệt.

(407) Song sự rui ro cũng ở nơi trời, nên cuộc đoạn trường như vậy nó cũng tìm cho những kẻ vô duyên mới gặp.

(408) Xót bầy cho chút phận thuyền quyen của Kieu, nay đã sa vào tay của Mã-giám-Sanh, là đứa chẳng tài tình chi, cũng như nhánh bông tốt kia đem bán cho tay con buôn là kẻ không phong lưu đài các, thì biết thú vị chơi hoa là giống gì, thiệt rất oan uổng cho Kieu.

(409) Song bây giờ làm lờ, Mã-giám-Sanh đã nạp lễ sinh và định ngày nghinh hôn rồi; thì cũng như lấy cái mèo đo vật chi mà lừa đã mào vào khuôn, thì không sai chạy đời đời chi được nữa.

Sau sẽ tiếp theo. Lê-Sum mạn giải.

- (a) quả chơi là chơi bởi quả lè, hồi đen là hồi si sụp, hồi nghèo. (b) Làng chơi làng vắng chàng việc chơi, thạo trải việc chơi. (c) Mặt cửa mướp đáng là đồ vô dụng đồ chẳng ra gì, không dùng chi được, nghĩa là nói Tú-bà cùng Mã-giám-Sanh cũng là một loại chẳng ra gì nên lấy mà ví. (d) Quanh nam là nam này qua nam kia. (e) Buồn phần bán hương là làm tàu kẻ nuôi diêm Đả lè là việc thương. (f) Làng quê là trong làng xóm những chỗ quê mùa. (g) Mèo là mèo mực, cái mèo của thợ tiện đồng đồ dính vô dặng mà tiện. (h) Sinh-nghị là lẽ cười, nghinh hôn là rước dâu.

NGOẠI SỬ TRUYỆN TRINH THẨM TIÊU THUYẾT HUYẾT CHỈ ÁN VARIÉTÊ (DETECTIVE)

HỒI THỨ XV (tiếp theo)

Nói về An-Tử từ đăm giam lại dưới khám đến nay, thì trong lòng sâu muốn hỏi hận không cùng, nghĩ khi vô tội thì chơi bởi thông thả cười nói thung dung, còn lúc này trơi đất tuy rộng, chớ cái thân khổ đăm mà gối nơi đầu cho được. An-Tử tỉnh tới lo

Tây-bang-nha
p-quốc (Pháp-
ô-lô = Gaule
a giảng sanh).

ROMANH QUỐC VÀ CÁC XỨ PHỤ DUNG.

trưởng Gô-loa
rich (Vercingé-
eu phen, đến
César (Xêra)
qui hàng.

ôm thù giեն
hạ bên tây
đồng chường
n đánh nhau
trời năm bình
và các nước
ạo-diên nhơn
gây cũng môn
r là kẻ chiếm
trời trị thế
(Octave) tranh
o bá tánh ngã
năm 30 trước

vi Hoàng-đế,
ste), hội công,
tuy còn, mà

Đức Chúa Giê-Giu sanh ra tại xứ Giu-đeu nhằm trong đời Hoàng-đế này.

Mười hai Hoàng-đế lấy hiệu Cêsar thế vị nhau mà trị nước Rôma, (từ năm 28 trước Chúa ra đời cho đến năm 96 sau Chúa ra đời).

Các Hoàng-đế ấy chuyên trị một mình, bởi ấy mới sanh ra hôn-quân vô đạo, làm nhiều sự ác-nghiệp bất-nhơn. Song cũng có một đời ông rất nghiêm chánh, là Hoàng-đế Ô-gút. Vespasien và Titus, còn Hoàng-đế Nêron và các Hoàng-đế khác thì là một phe tàng nhân hung bạo.

Từ năm 96 đến năm 192 sau Chúa ra đời, thì có 5 ông Hoàng-đế kế vị ngôi trời lấy hiệu Antonin. Nhơn từ quân đại hổ đức thì an, thiên hạ thái bình, an cư lạc nghiệp.

Nước Rôma lấy sự văn minh mà mở mang dân chúng, như trong xứ Pháp-quốc, Tây-bang-nha, và Hồng-mao thì đều có tu kiêu bởi lộ lập thành xây lũy, dựng đền thờ, (Lễ-bái-đường) cất rạp hát (hi-viên) cùng là nhà tắm chung (Dục-đường); dạy dân nghề nghiệp mà khi xưa đã học của dân Hy-lạp.

Thiên hạ nhơn dân đua nhau nói tiếng Latinh và y phục cứ chỉ như dân Rômanh vậy. Tại nước Langsa bây giờ còn nhiều thành của dân Rômanh đã lập khi xưa, hồi còn nhiều đồ cổ tích. Và lại tiếng Langsa cũng là bởi gốc tiếng Latinh mà ra.

Song việc đời hết thịnh thì tới suy lần lần nước Rôma quốc vận đảo-diên, binh-cách tứ phương, quân vô tướng hồ vô đầu, nay cho người này làm vua, mai cho người khác làm Hoàng-đế. May qua năm thứ 305 có ông Diocletien binh phục cơ đồ, sửa an quốc vận, định ra trong nước có hai Hoàng-đế, một ông ngự tại hướng đông, một ông ngự tại hướng tây.

Trong lúc này đạo Thiên chúa khởi phát, các Tông đồ thâm nhập vào xứ

mà giảng đạo. Các Hoàng-đế bèn ra lệnh bắt đạo, song cũng chẳng ngăn đốn được nhơn tâm, lần lần thiên hạ theo nhiều.

Đến khi Hoàng-đế Diocletien thăng hà, thì thiên hạ có đạo gần đủ mặt.

Hoàng-đế Constantin kế vị, qua năm 312 hạ chiếu cho phép thiên hạ vô đạo, thì mỗi trong một thành có chọn một ông đạo-trưởng (évêque), lần lần các ông đạo-trưởng ấy có oai-quần bèn nhóm nhau lại mà lập hội, lấy hiệu là Chủ-giáo-hội-nghị (Concile) dựng lập luật điều Hội-thành, cùng lập kinh hát lễ kêu là tin-kinh (kinh-tin-kinh = (Symbole).

(Sau sẽ tiếp theo
KV-LÂN-CÁC.

HỌC VĂN MÔN LOẠI

Causerie scientifique
(Electricité suite

Không-trung điện-khi

Sự chưa có mà sanh ra điện-khi là đều rất dễ làm, mà sự thần điện-khi nơi không-trung cũng chẳng khó gì, miễn là biết cách dự bị thì dễ như chơi.

Qui hien hây coi trẻ nỏ thả đều trên trời. Con đều nỏ đảo qua đảo lại đờng thì nỏ muốn bết nỏ mà phi đàng giao du nơi đi hướng. . . . . Ấy vậy con đều thả lên trời là một cái máy (nếu mình biết sửa cách) có đủ sức mà thần lấy điện-khi trên trời rút xuống, mà giết người cầm sợi giây thả đều, mà đầu có nam hây chực người nỏ tay với nhau mà cầm sợi nhợ thả đều, thì đều phải tan xương nát thịt rảo!

Mây trên trời là một vật cứng đặc có sức rút điện-khi, khi thì Âm-diên, khi thì Dương-diên, mà thường thường trên không-trung, phần Dương-diên nhiều hơn bá bội. Bởi ấy những mây ở trên trời đều có đầy đầy đờng-diên. Còn khi trời ở gần mặt đất thì đầy những âm-diên. Vạn vật ở trên mặt đất những là nhà-cửa, lầu-dài, cầm-thú, thảo-mộc đều chứa đầy đầy âm-diên.

Bởi vậy cho nên, biết ta biết cách mà cho hai thứ điện-khi không đồng tánh nhau đó, mà hòa hóa nhau, thì tự nhiên vô hại. Song sức

những điện-khi, ấy rất mãnh-liệ, nhiều khi biểu phát làm cho loài người phải kinh khủng rung sợ, nếu không chết là đều may mắn.

Những đều ấy thì ông Pháp-lang-linh đã trừ nghĩ mà thí nghiệm, sự trừ nghĩ ấy rất hữu danh, thiên hạ đều phục.

Trong năm 1752 ông bát-si Dalibard nghe lời ông Pháp lang-linh chỉ bảo, bèn dựng tại làng Marly-la-Ville trong nước Langsa một cây sắt lồ cao 15 thước Langsa, trên đầu vót nhọn, dưới gốc có xây tán bằng vật không hay dẫn khí.

Mỗi khi có mây đen kịt bay ngang qua đó, thì ông Dalibard bèn lấy một sợi chỉ đồng có dùng phay làm cán cầm, mà như trên đầu cây sắt, thì thấy có yến sáng xet ra.

Còn việc thí-nghiệm của ông Pháp-lang-linh sau này như chư khán-quan muốn bắt chước mà thí nghiệm, thì chẳng có khó gì. Ông Pháp-lang-linh lấy một cây sắt nhọn nhỏ gắn trên đầu con đều, dùng nhợ bó mà thả lên trời, dưới chỗ tay cầm có nối một khúc nhợ bằng tơ. Song nhợ bó không hay dẫn điện-khi, nên chẳng thấy điện-khi phát biểu (lộ ra), mà một hồi có mưa lâm râm làm ướt nhợ bó, thì nó bèn dẫn khí, là vì nhợ có nước. Ông Pháp-lang-linh bèn lấy một cây sắt có làm cán bằng phay, đem đến như sợi giây thả đều, thì ông liền thấy có nhiều yến sáng xet ra, dài được vài tấc Langsa.

Qua năm 1753 M. de Romas có thí nghiệm được nhiều cách lạ, ông này lấy chỉ đồng vắn theo nhợ đều rồi lấy sắt như có yến sáng xet ra dài 3 thước Langsa và nỏ vang như tiếng súng điện-thương nạp gió.

Phải có học cách trí thì mới nên thử như vậy. Bằng lơ mơ thì sẽ bị khôn.

(Sau sẽ tiếp theo)
LA MOUKÈRE.

TRUNG HOA LÃNH TỰ

Huỳnh-Hưng tiểu truyện

Notes sur un des chefs de la Révolution chinoise.

HỘI THỨC BA

Từ Tân-Văn cùng Huỳnh-Hưng, mà khởi Cách-Mạng đến sau; trong mấy nam công việc chưa thành tựu ấy, thì biết bao là đều cay đắng hiềm nghèo.

Nếu chẳng phải chỉ khi Anh-hùng Hào-Kiệt; chỉ cho khởi xiêu lông, nữa chừng mà bỏ, thì đâu có lập nên công cả ngày nay choặng.

Đây nhắc sơ những việc của Huỳnh-Hưng, người trải trong nẻo giang-truân vào sanh ra tử cho chư khán-quan nghe chơi.

Ngày người Đường-Tài khởi nghĩa nơi Hồ-nam, thì cũng có người dự sự vào đó. Đến khi việc đỡ-lở ra, người thì bị gia tảo thân-vong, kể thì mất đày lưu hình-phạt, đôn Huỳnh-Hưng thoát khỏi trốn ra ngoài quốc, hết ba bốn năm đờ, lần sau việc đã người ngoài, người mới dám lên mà trở về cố quốc.

Song nhiều phen > lao-khổ như vậy, mà chẳng mòn chí-khí Anh-hùng. Người mới về đầu được một ít lâu, kể tháng mười nam giáp-thìn nam 1904, nhằm lễ vạn-thọ của bà Tây-Thái-Hậu. Người muốn thừa dịp ấy mà cứ đồ đại sự.

Nhưng mà ngày giờ chưa đến, nên nhơn tâm bất nhất, kể vậy người khác, làm cho lặt sự, người Trương-Chi-Động hay được, kiếm bắt tan vỡ hết.

Khi đó người giả khách thương mại, trốn qua Thượng-hải, kiếm thế ẩn mình, biết bao là khó nhọc.

Đến sau đây người Vạn-Phước với Hoa-Hàm giết quan Tuần-phủ tại Quân-tây là Vương-chí-Xuân, quan quân võ lữ ngan dân các nơi, dặng mà tra xét kiếm tìm bắt dặng giết quan Tuần phủ ấy. Thì lúc đó cũng có Huỳnh-Hưng đồng mưu trong bọn.

Song chuyện này bị binh Mãng-châu đồng quã ngan hết các đường sông cửa ải, nên người không thể thoát thân, phải đưa tay chịu trời.

Khả khen cho Huỳnh-Hưng thật là người viên lự, đã có đôi bài chỉ tên họ khác trước khi nên chốt từ được, chúng trông là chẳng phải Huỳnh-Hưng, bèn đem giam dậu dặng vài ngày rồi thả. Chà chà là may! chẳng khác phỏng cộp về rưng, đuổi hừ ra nội, biết bao giờ mà gặp nữa.

Hừ-via cho Anh-hùng! chờ chỉ lúc đó, chúng nó biết người là Huỳnh-Hưng mà sát-hại đi, thì chôn biết là bao nhiêu làm-sự theo nơi dưới cửu-tuyền.

Nhưng lòng trời cũng rộng, chín bụng Anh-hùng cho rồi tâm-sự, chẳng nở giết giữa đường, thật nên may mắn.

Đoạn Huỳnh-Hưng khỏi nạn, chẳng dám lầy lắt nơi chốn Trung-hoa bèn tuốc xuống tàu đi ra ngoại-quốc nữa.

(Sau sẽ tiếp theo).
Lê-Sum

TRỰC LUẬN

Phi sấu tranh trường
(Dialogue entre un homme maigre et un homme gras (tiếp theo)

Nói về Chêc Côn từ về Quảng-dông đến nay, thì lo mua ruộng đất cất nhà cửa một cách rất kính dĩnh và mua chức **Bá-Hộ**.

Anh em của Chêc Côn thấy vậy mừng rỡ mà hỏi rằng: « Bèn Annam để làm an làm sao, nên từ qua ở bên chưa bao lâu, mà coi rất khá vậy? »

Đáp rằng: « Bèn Trung-kỳ và xứ Bắc kỳ thì khó làm an, chờ còn tại Nam-kỳ thì dễ làm. Vì dân xứ đó hay vụ cuộc chơi bời, chẳng hay tính việc sanh nhai, mà dân có làm cũng chẳng hay bèn chỉ, lại có tánh hay nghĩ nhau nữa. Nên việc chỉ sấn sước được một hồi ban đầu, rồi sau bỏ qua.

Duy có một điều là: Trà rưng bạc cù, cho đến chết không biết đường trở lại, ấy là số nhiều hơn hết.

Vì vậy nên người Trung-quốc đặt tên xứ Nam-kỳ là **phát địa** (xứ liền lành, ai ở cũng no ấm, chẳng ai đói lạnh).

Hồ mình lập tiệm ra buôn bán thì họ bấu lại mua bán với mình, chờ không chịu mua bán với người đồng hương. Và lại người Nam-kỳ tánh rất thiệt thà bợ thờ, để cho mình an gian trong việc cân lường, miễn mình hay nhìn nhục, họ chưởi họ là cứ chưởi cười hoài, thì lâu ngày mình lấy hết bạc trong xứ mà đem về Đường-sơn hưởng sự phú quý vinh huê.

— Bây giờ anh tỉnh không qua bên nữa sao?

— Không! Ngộ già rồi, tính cho thằng Quay là con ngọ qua Namkỳ giúp mẹ Annam nó kẻ chi của ngọ, mà tom góp bạc tiền thêm.

Chêc-Côn ngày kia khi điếm tâm rồi, kêu thằng Quay mà bảo rằng: « Con khà tua sừa soạn tráp rưng, hông qua Lục-tỉnh lo hồ buôn bán. Con khi đến Saigon thì lại lôi công xe-lừ Chy-đuôi, kiếm tên Xà-Xươi mà đòi ngũ bạc nỏ còn thiếu cha về trước sau là 300 \$, có tờ giấy mẹ con còn giữ tại bên, như nỏ mà bãng lỏng, thì con đem nỏ về làm culy sai vạt mà trừ nợ ».

Thằng Quay nghe theo lời cha dặn, ôm chiến quả rưng xuống tàu công-xi trực chỉ Namkỳ.

Đến nơi trình giấy tờ tại Tòa-Tân-đảo xong rồi, bèn lại Chy-đuôi tìm dặng Xà-Xươi.

— Chú Xà-Xươi! hà, chú có nhớ tôi không?

Xà-Xươi nhìn hồi lâu mà không rõ là ai. Thằng Quay thấy vậy bèn cười mà nói rằng: Tôi là Thằng Quay, con Chêc-Côn; chú không nhớ hồi lúc tôi về Tàu mà học, chú có hơi xuống đi đưa ra khỏi vạm!

— Cha chà! Sao mầy mau lớn dữ vậy! Chú Côn mạnh giỏi không, qua nữa bay ở luôn bên?

— Cha tôi mạnh, nay lại mập thêm bãng hai khi trước, cha tôi không qua nữa, bảo tôi qua giúp mà tôi buồn bán và kiếm chú dặng đòi ngũ bạc chú còn thiếu đó.

— Tao thua nhiều quá, nay lên đây kéo xé kéo, chắc lột được ít nhiều bì dề, cô nhơn an rạo tử, làm sao cô trả cho mầy.

— Vậy thì chú về ở với tôi làm rông mà trừ.

— Không được dân! Là vì vợ tao bị tao đánh nó, nay nó lấy chồng khác làm an khá lắm, hà diên mục tao trở về vô chớ hương 1.

— Nếu vậy thì tôi phải liên mà giam thân chú.

— Thôi! đừng kiên, để tao về ở làm culy với mầy ba nam trừ tất nợ.

Thằng Quay cùng Xà-Xươi đề huê về làng, mà thằng Quay nứng quá, bèn liền culy Xà-Xươi làm heo cụng tạ ỏu dặt nước ông bà có lòng phú hộ con di bình yên về đồng mạnh. Cũng rồi bèn mới cả làng đến an nũng.

An nũng no say rồi, thì thằng Quay bung ra ba mồm dỏ, nào là tra **Long-tỉnh**, rưng Cao-hương, hông nhơn cam quit mà thừa rằng: cha nó ở tại Xàng-Xên gởi về đi lễ cho các chức trong làng, ai nấy đều có phần.

Hương chức lãnh phần của lễ rồi, bèn đồng nhau khen cha con chú Côn thiệt là người tử tế biết mạt lạt với làng, bởi rứa nên làng phú hộ mà làm an phần chẵn, lại dặn họ ai có hiệp đáp đều chỉ thì đến thừa với làng sẽ giùm cho!

Lê-Sum

(1) Hạng-Vô giã ỏi! Là Hạng-Vô giã 1.

CÓN-XU'OI TRANH TRU'ONG

LƯỢC LUẬN

(Commentaire du dialogue entre le Chinois Cón et l'Annamite Xá-Xuoi)

Tôi thấy mấy lời anh Xá-Xuoi mà tranh trường với Chệc-Cón, thì tôi lấy làm đau lòng xót dạ cho bạn đồng bang ta biết là đường nào, tôi ước ao, chớ chi hết thấy mỗi người trong chúng ta đều mua được nhưet trình L. T. T. V. này mà đọc cho chủ ý kĩ càng, cùng suy đi xét lại cho tột lẽ, thì mới thấy sự mờ mang, và lợi hại của chúng ta là thế nào. Xin chur công chớ tưởng lời nói trong nhưet trình, là lời nói câu vui, nếu ai đọc nhưet trình mà tưởng như vậy, thì rất sai lầm.

Thương ôi! Phải mà chúng ta biết xét một chút, là mấy triệu đồng bang ta đây, là Xá-Xuoi đó, thì đau đôn ruột gan biết là ngàn nào.

Kìa, hãy coi, mình xếp như ve, vọc gây tợ nhái, cũng vì có bao nhiêu lợi quyền thì đam mà cũng đứng cho Chệc-Cón nó tóm thầu dạng bảo thủ lấy thân cho phù phi đến thế, rồi lại khoe bụng mà cười ta.

Chớ chi chúng ta mỗi người mà xét dạng như vậy: Là chúng ta nay đã dạng duộm nhuần ăn dưc của quan thầy ta, là nhà-nước Langsa, là một nước văn-minh tột bực, lẽ thì chúng ta phải lo làm sao cho rõ mặt, mình là người văn hiến chi bang, cho khỏi hổ thẹn với người trong võ trụ, mà làm cho các Chệc-Cón hết còn dám khinh dị ta như đó vậy. Ví như mấy lời của Chệc-Cón nó nói: chúng ta chịu đâm sương phần mại, cực khổ cả ngày, lao thân tiêu tử, mới có dạng đồng tiền, mà hể có dạng đồng tiền, thì đam mà mua đồ của nó dạng nó thầu lợi, mà hưởng sự thanh thản, ở an nơi mát mẻ, ăn ngủ kĩ càng, nên mới dạng phi mỹ như thế

thì cho là lời kim ngôn biện bạch đó, chẳng chút sai lầm. — Xin thiện nam tín nữ mỗi người, hãy xét coi có phải là quả thật như vậy chăng? Nếu mà quả như lời ấy, thì chúng ta phải rằng làm sao mà vận động tinh thần, mở mang khí trọng ra, mà tranh đua cái sự thương mại này, hầu cho chúng ta khỏi tởi cái cửa của Chệc-Cón, thì mới là khỏi sự nhuốc nha xấu hổ ngày nay đó. — Chúng ta hãy mở mắt mà ngó các nước văn minh cường thịnh ngày nay đó, mà coi sự thương mại của họ thì mới là kinh tâm lắng dờm cho, còn chúng ta đây thì làm sao?!! Lẽ thì chúng ta phải rằng sức mà niếu chừng quan thầy ta, mà mượn lấy thân oai, hầu vậy vưng, cho ra mặt râu mày trong thế giới, đặng mà lần mò cho đến chốn văn-minh.

Sự văn minh chẳng phải là cúp tóc, bận đồ tây, đội nón, mang giày mà đủ gọi là văn minh song cũng phải lo làm sao, mà bảo thủ lấy thân mình, cho đặng có tiền cho nhiều, nếu chúng ta mà biết trừ nghĩ dạng như thế, thì chẳng chỉ dạng nhiều của cho bằng sự đại thương mại.

Xin chur công chur bà hãy nghĩ coi, có phải là Chệc-Cón khi để ta thái thậm chăng!

Tự vô, nhiên hậu nhơn vô chi; tự khinh, nhiên hậu nhơn khinh chi.

Cũng tại nơi chúng ta, cứ tôi tiệm của nó mà mua hoài nên nó mới khinh ta như vậy đó. — Lợi nghiệp cho mấy tiệm của người bốn quốc chúng ta lập ra đó là đường nào, chẳng thấy mấy người mà doanh hoài đến, mà giúp đỡ lấy nhau, cứ có tiền thì tiếm đến tiệm Chệc mà mua hoài, như vậy biểu nó đứng cười chúng ta đại làm sao cho dạng, thật cũng đáng kiếp chúng ta làm chút, như vậy cho mấy ông biết chừng, thậm trư chơn thậm trư!

CÁI ĐẶC THỤ-SÁNH.

HOÀN CẦU ĐỊA DƯ

Autriche-Hongrie
(*Ötrich-Hônggari*)

Địa phận: 67 triệu rưỡi mẫu.
Nhân số: 46 triệu dân.

Nước Ötrich-Hônggari là hai xứ nhập làm một, có Hoàng-đế qui nhứt thống giáng hạ.

Trong hai xứ này có nhiều dân khác đồng, khác loại nhau, nên hay nghịch nhau: dân Slaves, Đức-quốc, Hônggari, Rômanh, Itali v. v. Bởi không đồng chí nhau nên nước phải yếu.

Kinh-dô là thành **Vienné**.
Tại nước này có mỏ sắt và mỏ than đá.
Xứ Ötrich làm ruộng to. Xứ Hônggari trồng nho lớn.

Nuôi ngựa rất nhiều, kỹ nghệ cũng là mạnh mẽ.

Niêu buôn thì yếu hơn nước Langsa, người sành với nam vậy.

T. G . . .

LÝ TÀI LUẬN

(Causerie Financière)

Ngày nay ta tưởng đã đến kỳ nên dần dần bực thương-lưu dân Nam-Việt vào cuộc lý-tài, là nguồn mới lợi cả của chư-quân-tử Lạc-Châu.

Ta sẽ gia công biên luận cho mỗi người Annam được hiểu thấu việc lý-tài thiên-thuật, nhất là những người có vốn liếng, hoặc có sản nghiệp quý mớ, hoặc là nhà nông bở kỹ-nghệ, nên chuyên hiểu việc lý-tài.

Ta rất hữu hạnh mà tỏ cho chư-khán quan dạng tưởng rằng: Ông H. M. Stoll, là Tổng-lý khoán-cổ ngân-hàng Banque des valeurs đã hứa sẽ trợ lực cùng ta cho thành sự. Và tại ông H. M. Stoll là chủ nhơn tờ đồng-dương, công-thương-lý-tài-chí (Bulletin financier de l'Indochine) cũng ta cũng một ý mà nghĩ rằng: Bồn phân của chúng ta phải hết sức lo lường dân người Việt-nam vào cuộc lý-tài, cho hiểu lợi hại, dạng mà kinh đình với thiên hạ. Ấy là cuộc trường cứu của con nhà nước Nam vậy.

Tinh từ qui-cử của tờ công-thương-lý-tài-chí rất hiệp cùng tờ Lục-Tính-Tân-Vân, làm cho hai Báo-quân đồng làm giao bối mà mở đường cả.

Bởi ấy luôn này ta dịch trọn cái bài luận của ông Stoll, mới ẩn hành trong nhưet trình của ngài, cho khán quan trong làm cái sở kiến của ngài trong cuộc giáo dục dân Nam-Việt, dạng hiểu đều tóm thầu nguồn lợi.

Ta chẳng có lòng ở sự giáo dục con nhà nước Nam biết chữ nghĩa văn chương Langsa bực tiểu học và bực trung học.

Sự trường trải của ta nó làm cho ta ước ao, chớ chỉ Nhà nước thiết lập cách giáo dục mạnh hơn và thuận lý hơn.

Đã lâu Nhà nước có lập trường dạy nghề nghiệp cơ-xảo tại Saigon và trong một vài tỉnh mà dạy con nhà annam. Dân Lục-tỉnh vui lòng cho con vào đó học nghề. Sự vui ấy đủ làm ta phải giúp chúng nó tấn bộ.

Người annam nay đã hiểu việc làm quan, dầu đến tột phẩm huyện phú, đều có sự quan hệ luôn, là chẳng đặng ở an lâu dài, vì nhà nước đã nhứt định ngăn đôn sự tề, chẳng cho các quan annam tưng chánh một chỗ lâu năm.

Sự đổi đời thuyên bỏ chỗ này qua chỗ khác, làm cho các quan annam phiền lòng. Nếu đổi đi đến được xứ giàu có thì chẳng nói làm chi. Bởi ấy người annam nay có ý muốn đi kiếm chức nghiệp thong thả mà sanh nhai, mà nếu ngày nay chúng ta thiết lập việc giáo dục dạy đủ nghề nghiệp, thì người annam càng háo mộ hơn nữa. Chẳng tin thì hãy đến trường Bá nghệ Saigon mà coi. Những học trò thì đậu có bằng cấp đều có chỗ làm, trong các nhà kĩ-nghệ, bồng lộc vựa ỹ.

Sở ba-son hằng khen ngợi sự thông thuộc của mấy trò ấy, và các hãng cũng đều khen ngợi.

Tóm lại một điều: tuy sự giáo-dục nghề nghiệp chẳng có tràn đòng trong quần-hạt, chớ nay con nhà nghề annam cũng đã khá đòng.

Ngoại trừ trường Bá-nghệ, thì tại Saigon có lập một cái trường dạy con nhà annam học mấy móc. Lại năm ngoài khỏi sự dạy điền-khi tiện dụng, và việc cơ-khi xe hơi.

Trường Bá-nghệ Biền-hóa, Thủ-dầu-một, Sa-đéc, Hà-tiên đã lập rồi, ta ước ao cho mỗi tỉnh có một trường như vậy, và trong các trường ấy dạy thêm nghề nông là điều cần nhứt trong xứ.

Nay ta đã thấy thiên hạ đua nhau xuất vốn lo việc trồng tía, thì ta cũng nên tập rên các con trẻ annam cho biết nghề nông, là một nghề đoan đầu trong bá công bá nghệ.

Phàm con người sanh ra dưới thế mà có sẵn nghề nghiệp trong tay, dặng chí độ thế na, dầu bị chuyên-chế cũng còn dần lòng dẫn trí dặng, hơn là kẻ tay không chun rồi, mà bị chuyên-chế, vì những người ấy hằng rờ mơ, tham tâm vô yếm luôn.

Hễ thiết lập được việc giáo-dục ta đã luận đây, thì việc canh nông kĩ nghệ đều có nhờ: Người làm mướn mình mẫn, kẻ độc công suốt thông, làm công chuyện chín

chắn, thì sẽ bớt số phí cho chủ, và đồ hóa hạng bán ra nhẹ giá. Tóm lại một điều, là công chuyện làm cần cần siêng năng hơn.

Tờ Công-thương-lý-tài chí này lo việc ích quốc lợi dân, sẽ lo lường cho dặng việc giáo-dục người Annam biết việc thương mại kĩ nghệ, lần lần sau sẽ nói tới.

THƠ TÍN VẮNG LAI

Tiên-Sanh. — Trước trong lời tham Tiên-sanh dặng bình an. Sau kính xin Tiên-sanh thương lấy kẻ dã-man què-dốt mà trả lời cho rành rẽ 2 câu hỏi dưới đây, thiết ngăn ngừa chẳng quên ơn công dạy bảo của Tiên-sanh!

1°. — Ở đời lấy sự bình sanh sức học của mình mà lập thân danh, cho là phải giỏi.

2°. — Hay là phải hạ mình cũng loại người như con kiến mà *bơ-dờ* người có quyền-trước dặng nung cấy chúi đình công-danh (dự) mới gọi là hay-giỏi?? Trà-gian, Qrax-Hừ.

M. Quan-Hữu. — Quân-tử cầu tr lí, tửu-nhơn cầu tr nhơn, nghĩa là người quân tử tận thiện tận mỹ, thì cầu nơi mình, còn đũa tiền nhơn vì thiếu học nên hay xu quyền phụ thế trước dặng rúng ép dân ngu, sau là nhân đầu chi lợi (hạ)!

M. Phụng. — Hãy xem các bài cách tri nhập môn, thì rõ, tiệm tiệm nhĩ tấn.

Thermomètre = là hàng thử-hiệu.

Baromètre = là phong-vô-biểu.

Monsieur le Directeur. — Tôi thấy tờ Lục-tính-tàn-vạn càng ngày càng thịnh phát, tôi rất mừng, bên gia tâm rừ anh em mua đọc. Nay tôi gửi theo đây 5 \$, xin ông hiện tên M. Vinh, nghiệp chủ à Bênsúc, Thủ-dầu-một mua một nam nhứt-trình.

Nay kính, Ngợc đôn thủ.

M. Ngợc, Bênsúc. — Bồn-quán rất tạ ơn Túc-hạ có lòng với Bồn-quán.

Tiên sanh

Kính tham Tiên-sanh dặng phước thọ khương ninh. Và chàng tôi là phận hồ liễu, dám dẫu đeo bông mà bêu danh vào nhứt báo, song có một việc xin Tiên-sanh phân biệt giùm chút.

Là từ nhà nước Đại-pháp qua nước Annam cho đến nay, thì nước Nam đã bỏ sự dã-man, mà tấn tới trong việc văn-minh. Song còn một ít điều thô tục như là sự an-trầu, người

Annam ta chưa bỏ dứt. Trời sanh con người ta miệng lưỡi thì sạch sẽ, răng thì trắng tốt mà an-trầu làm chi cho miệng lưỡi đỏ lôm, răng thì đen thui đi vậy, chẳng phải là thô tục sao???

Mà có nhiều người nói rằng: sự an-trầu là phép lịch sự của con nhà Annam ta, theo ý ngu tôi tưởng sự an-trầu chẳng phải là phép lịch sự chi, và chẳng có ích gì, lại làm cho miệng mồm ra dơ dáy, nhiều khi sanh bệnh hột là tại nơi sự ấy. Vậy xin Tiên-sanh phân biện sự an-trầu có ích hay là không, dặng cho đồng bang ta bỏ sự dã-man thô tục, mà bước tới trong nền văn-minh???

Nay kính, Mlle Marie Elisabeth Hiêr, Tanan.

Marí Nương-nương. — Việc an-trầu nếu có chừng đôi, mỗi ngày sớm mai 1 miếng, trưa 1 miếng, chiều 1 miếng sau khi ăn cơm rồi, thì ta tưởng vô hại mà có lợi là trầu nó làm cho bản mũi cá mắm ta hay dưng trong buổi cơm. Và lại an-trầu rồi liền sút miệng thì cũng vô cang.

Chớ khà an quá độ, vì sự hư miệng lưỡi mà lại hồi hăm làm cho kẻ khác nhòm gớm thì thật cách lịch sự.

QUAN TỰ DẠNG PHÁP

(Graphologie)

M. Lê-thời-Tếp, Ariège, France. — Tính tình lợi lạc, trí hóa thông minh, nhưng vì thiếu học nên phải hồ hởi gian truân nhiều lúc. Tuy gởi thân nơi đất khách mà dạ bằng như ở hương. Phải rằng tìm tới học thêm, tiền tăng chắc lót thì có ngày cũng vinh diệu thân danh được.

M. M. H. S. A. C. Cap. — Tính tình cương trực, cử chỉ đàng hoàng, việc thủ tục vàng lỏi với thân bằng rất đưng, mà tâm hảo mạng bất hảo, nhứt sanh giữ ôn hảo.

M. N. Thanh-Nhan et Lê-ngọc-Cần Centre. — Hai cái thơ đều giống một tướng chữ, làm sao đoán dặng?

M. Tư-lái, Chyglon-Ville. Tính tình lợi lạc làm nên việc mở mang, vì lòng dạ rộng khoan, hay hao tài tốn của. Tâm hảo mạng hựu hảo, phát đạt vinh huê tào.

M. N. Hoài-Ngọc, Vinh-huê. — Tính tình hiền hậu, mà hay vọng tưởng nguyệt hươ, đã vậy mà lại ít hay cầu thân, rằng đọc nhứt trình Lục-tính-tàn-vạn cho thường thì có ngày phát tích.

M. Lê-hiến-Đê, Tân-an. — Biểu đồ thì có hiểu đề, mà việc thủ tục với bằng bối rất nên sơ lược. Nghi nhưn mặt dưng, dưng nhưn mặt nghi. Từ đó tưởng tức hạ đã đi giáp bốn phía. Bàng đọc sách nhứt trình thì có ngày sẽ đắc chí.

M. L. Q. K. Tân-an. — Tính tình thuần hậu mà hay có dạ nghi nan, vì đã nhiều phen bị gạt gẫm. Việc hành tàng hay đổi trắng thay đen, kẻ bằng bối ít hiền thân, hạo làm quan sẽ khà.

M. Lê-khác-C. Centre. — Tính tình cương trực, trí huệ thông minh, vì có lòng quân đại, nên sau ít giàu lớn. Hạo phu thế đắc chí, hạo hột lộ sẽ khà hơn người. Phải rằng học thêm thì sẽ mau phát tích.

QUAN HÌNH BIỆN VỊNH

(Xem hình mà biện câu hát cho trúng)

RÉBUS

Bài số 13. — Xuất tục-diên nhứt củ

Đố số 4. — *Thằng chưa khôn hay nói cần.
Vợ làm tổn phải phân ly.*

NGUYỄN-TÍCH-THƠ GIỚI GIỚI

CÁO BẠCH

Có bán một cái xe hơi hiệu là « Licorne », 4 chỗ ngồi số 287, gởi tại hãng Ippolito, đường Espagne Saigon, xe mới tinh anh, có đủ các món phụ tùng, như là đèn lớn, đèn nhỏ, con dơi, ống pompe, kèm, là phủ che mưa, và có một cái bánh giã gắn theo xe.

Như ai muốn mua xin đến tại hãng nói trên đây mà coi, còn giá cả thì xin đến tại nhà Hội-dồng, Huỳnh-thời-Khai, ở gần gare Phú-lâm, tục kêu Chợ-gạo mà thương nghị. *Xe gởi tại hãng nội trong 1 tháng kể từ ngày này, ai mua xin đến mà coi.*

LỜI RAO

Madame **Trần-thị-Nhiều** ở làng Bình-dương, tổng Tân-phong-hạ Chợlớn vợ góa của M. Dương-văn-Lực, kinh cáo cho Lục-châu dạng rõ ràng: Từ này về sau không biết đến nợ nần của con là Dương-văn-Tồn, 18 tuổi, ai có cho vay nợ, có mặt thì chịu lấy.

Nay lời:
Madame **TRẦN-THỊ-NHIỀU**

HOẢI CÂN

Lời tục ngữ Langsa nói rằng, *Thường lễ thì thấy bệnh-nhan chứ không có thấy bệnh là gì?* Nhứt là nói về kẻ đã hoải cân thì lời ấy rất nhảm lý.

Vì mỗi người tuy nói đau một bệnh, chứ cách trị khác nhau. Bởi ấy ta phải soạn lại cho có thứ tự, người do mỗi chứng, nhứt là trong bệnh hoải cân.

Có nhiều người chẳng phải tại nơi mình mà làm bệnh hoải cân, tự nhiên trong mình phát ra, mà cũng có nhiều người bởi mang bệnh hoải cân, nên mới mang bệnh hoải cân, như huyết suy, vị-khi-thống, cốt-tiết-phát-nhiệt, tâm-thống, nhiệt chứng v.v.

Ấy là những bệnh tiền đạo mà sanh bệnh hoải-cân. Đòi này có nhiều người làm ăn, hoặc lo lắng quá lễ mà sanh ra bệnh ấy.

Khi trong máu có nhiều sự dơ dáy, hệ sự dơ ấy đọng nhảm gần thì làm cho gần mệt, bởi ấy ta thấy có nhiều người đi đứng mình mảy rung rẩy. Mà khi máu dơ quá, là thiếu đường khí, thì cũng làm cho mệt gần, ấy là bệnh những người liệt-nhược cả ngày mệt hoải biếng ăn biếng ngủ, xây xẩm mảy mặt, đau đờn châu thân, càng ngày càng bại hoại tinh thần.

Chẳng cần gì học sách thuốc cho giỏi, ai thấy cũng biết, hệ bổ huyết được thì mạnh, máu trong mạch mình cũng như là lửa, hệ thấy lửa muốn tắt muốn tắt thì phải thổi phải quạt, huyết suy thì bổ huyết, hệ khi huyết vượn thì cần-cốt hết hoải-lần lần mạnh giới như thường.

Có một điều khó thiên hạ ít biết, là cách bổ huyết. Tự thuốc này các lương-y hay dùng ba cách bổ huyết: 1 là cho ăn uống bổ máu, 2 là dùng sắt mà làm cốt thuốc bổ, 3 là cho uống huyết tươi. Mọi nghề nói, ai cũng cho là hữu lý, mà hệ kỹ xét, thì ba cách ấy chẳng phải là thiện trị.

Trong cách thứ nhứt, nói rằng: « Cho ăn uống hẳn hoi » mà biết bao-từ có chịu cũng chẳng. Và lại thường những người liệt-nhược, đòi nào ai thấy ăn uống cái gì cho nhiều được.

Cách thứ hai nói rằng: « Dùng sắt mà làm thuốc bổ huyết ». Tuy biết sắt là một vị hay cầm đường khí mạch lỏng, mà chẳng đủ sức làm cho bổ huyết, mà có nhiều khi thấy uống vô nó đi ruột lọt, nếu uống nhiều thì nó làm đen rần nghệt ruột.

Cách thứ ba đây phải uống huyết tươi, khi xưa thấy có nhiều người đến lo heo mà uống huyết, lấy làm thú tiêu quá. Tuy đã biết rằng huyết tươi là một vị bổ huyết, mà uống sống như vậy, đã làm cho người bệnh nhòm gớm, mà lại không tiêu-hóa, nó dồn trong bụng đặc lại dường như mình làm *lạp-xương huyết* vậy.

Theo lẽ phải, thì nên tìm kiếm trong huyết những vị hay bổ, rút lấy cái tinh ba dọn chế lại làm thuốc bổ huyết cho người bệnh để uống, luận như vậy nghe còn hữu lý hơn.

Bởi ấy cho nên, có một ông thầy lương-y tên là Joseph Noé có bày một thứ thuốc bổ huyết mới, đem trình nơi Thái-y-viện thành Paris (7 Juin 1910) thiên hạ đũa nhau mà uống rất nên thần hiệu. Vị thuốc ấy hiệu là **Globéol** thiện trị những bệnh hoải gần huyết-nhược, nó thế cho máu tươi loài vật, vì trong vị thuốc ấy có đủ cái tinh ba trong huyết tươi.

Vả lại trong ấy cũng có dùng sắt mà làm cốt và món *manganaisé* cũng đồng hành với sắt. Hai vị ấy rất nên bổ huyết hiệp với tinh ba huyết tươi bảo chế cách khéo léo tinh anh, làm nên vị thuốc **Globéol** đủ tánh bổ huyết, uống vào thì tinh thần hưng vượng, gân cốt khương cường, chừng ấy muốn bỏ đường gần hoi thì chẳng hại gì, uống vào lần lần con bệnh giảm thuyên thì bệnh hoải gần phải tuyệt.

Emile GAUTIER.

Có trữ tại tiệm Holbé et Renoux môn bài số 16, 18, đường Catinat Saigon.

DANH TIẾNG LÂU ĐỜI

Từ 41 năm nay, phải, từ 41 năm nay, tại Âu châu, Mỹ-châu thiên hạ năng dùng thứ rượu QUINUM LABARRAQUE. đặng mà bổ sức trong cơn đau mới mạnh, đặng chữa bệnh huyết-suy-chứng (*Anémie*) và đủ thứ bệnh rét. Và từ 41 năm nay, danh tiếng thuốc rượu này và sự tin cậy của quan thầy và kẻ bệnh nơn càng ngày càng thêm. Tuy thiên hạ hăm muốn vào thứ thuốc trắng kiện, mà danh tiếng thuốc rượu QUINUM LABARRAQUE càng ngày càng bổi xa. Tại sao mà đặng vậy? — Là tại khi dùng thuốc QUINUM LABARRAQUE mỗi buổi ăn cơm rồi uống một ly nhỏ, thì đủ làm cho cơn đau vượn sức lại, đủ trị các bệnh liệt nhược đầu lâu đầu mới đều trị được cả. Rét vô da cũng phải sợ thuốc thần hiệu này.

Thuốc rượu QUINUM LABARRAQUE là một vị trị cơn rất mau. Người ta dùng thuốc *Kinh qui* mà làm ra, là một món thuốc rất qui hóa vào rượu như Ét-banh thứ qui hơn hết.

Vì đã trị nhiều bệnh thiên hạ đã bỏ, thầy đã chạy, cho nên Thái-y-Viện tại thành Paris, bên ưng phê cách bảo chế rượu này. Sự ưng phê ấy đủ làm cho mọi người có bệnh nên mua mà uống. Không có rượu trắng kiện nào mà được Thái-y-Viện ưng phê như vậy. Bởi ấy cho nên những người liệt nhược vì bệnh hoải, vì làm ăn, vì sự chơi bời quá độ, hoặc đường lúc dầy máu, hoặc con gái mới có kinh kỳ, hoặc già cả yếu đuối, hoặc xanh xanh mét mét đều nên uống thuốc rượu QUINUM LABARRAQUE như là người đau mới mạnh.

Thuốc rượu QUINUM LABARRAQUE có bán trong các tiệm thuốc nguyên xe và nửa ve.

ĐIỀU TÈ TẠI MAISON FRÈRE, 19, RUE JACOB, PARIS.

Khi-kỳ: Rượu thuốc QUINUM LABARRAQUE có tánh đắng là vì dùng thuốc cây kinhkina là một vị thuốc đắng, mà khổ được thì lợi tr bệnh.

Bởi ấy mới rõ rằng rượu QUINUM LABARRAQUE là một vị thuốc rất bổ.

Có trữ tại tiệm Holbé và Renoux, đường Catinat, Saigon, và tiệm Solirène, trong Chợlớn cũng có bán nữa.

TÒA XỬ VIỆC THƯƠNG MẠI SAIGON

LỜI RAO

Xin mời những chủ nợ trong vụ tòa tỉnh số của tên Đỗ-Vô B. J. A. 265, là chủ tiệm Soan-kỳ, quai Mỹ-tho, môn bài số 95,96, (Chợlớn) và tiệm Soan-seng (Nam-van), đến ngày thứ 3, 16 tháng Juillet năm 1912, đúng 3 giờ chiều phải đích thân, hoặc cho người đi hầu thế có đủ phép, tề tựu tới tòa lớn Saigon, đặng có quan Chánh-tòa làm đầu mà: 1° là bàn tỉnh về việc người bị tỉnh số xin phân kỳ mà trả nợ, 2° là nếu không bằng lòng cho phân kỳ, thì tức thì liền nhứt định chọn một Ủy-quan đặng giữ sổ sách tiền bạc trong vụ này.

Chánh-lực-sự quan,
Ký tên: Pochont.

Thanh-lý-quan: M. de Puychaumeix.

BANQUE DES VALEURS

Khoán cổ ngân hàng

Tổng lý mỹ-danh : H. M. STOLL

**Đường mé sông QUAI FRANCIS-GARNIER,
môn bài số 10, Saigon.**

Chư-tôn có lẽ chưa rõ chữ **khoán-cổ** nghĩa là gì, ra làm sao, và **phân-hùn** cũng **trái-khoán** là gì? có lẽ chư-tôn cũng không hiểu mấy hăng hùn hiệp buôn bán bày nhiều thứ giấy khoán-cổ ra làm sao?

Chư-tôn có lẽ không rõ rằng bạc của chư-tôn tiền tận chất lót được 100 \$, 200 \$ hoặc 300 \$ đủ mà làm cho chư-tôn dặng hùn vào các hăng Langsa, như là : Hăng tàu đồ chạy biển, Hăng tàu đồ chạy sông, Hăng đặt rượu Đông-dương, Hăng nước và đèn khí, Hăng lập vườn Suzannah, Xa-trach, Hăng cầm-cổ nhà đất vân vân. Và cũng đủ làm cho chư-tôn dặng chia phần hùn như chư-vị hùn lớn vậy.

Ấy vậy Hăng-bạc hiệu **Banque des Valeurs** sẽ trợ lực cùng chư-tôn mà cải nghĩa rõ ràng cho chư-tôn hiểu. Hễ ngày nào chư-tôn đã hiểu cách hùn hiệp rồi thì Hăng-bạc ấy sẽ giúp chỉ chỗ chắc cho chư-tôn

hùn, và sẽ coi chừng các việc cho khỏi thất phát thiệt hại cho chư-tôn.

Lâu nay chư-tôn cũng đã nhiều khi nghe người ta luận muốn lập cách chánh-trị tương-y tương-y. Ấy vậy có sự chỉ làm cho người Langsa cùng người Annam tương-y tương-y nhau cho bằng sự hùn hiệp mà thâu lợi quyền cho nhau trong Lục châu này.

Bên quân lấy làm cảm ơn chư-vị kẻ ra sau này, vì có lòng tốt gởi mandat bạc đến trả tiền mua nhật-trình cho Bên quân; ấy là sự giúp cho Bên quân mà lo đến hữu ích mở mang cuộc văn minh.

Số phát			
nhật trình			
906	M. V. Bessac	mandat 5 \$	số 313.207
303	M. L. T. P. Günther	5	bạc mạt
604	M. L. Longuyen	5	

ĐO ĐẤT

Ai muốn đo đất thuộc đất khản, thì xin đến nhà M. Nguyễn-văn-Nhàn, Arpenteur civil, 56, rue de Bangkok, Saigòn, hoặc gởi thơ mà thương nghị cũng dặng.

PHOSPHATINE FALIÈRES
LÀ BỘT NUÔI CON NIT
CÓ BÁN TẠI TIỆM THUỐC HOLBÉ VÀ RENOUX
Renoux kể truyền
Đường Catinat môn bài số 16, 18, 20, Saigòn
TẠI TIỆM THUỐC SOLIRÈNE ĐƯỜNG THỦY-BÌNH MÔN BÀI SỐ 215, CHOLON CŨNG CÓ BÁN

LỜI RAO BẮT TRỌNG HỆ.— Bột hiệu Phosphatine Falières là một môn vật thực rất bổ dưỡng để nuôi con nit từ sáu bảy tháng, như là trong khi dứt sữa nó, hoặc trong lúc nó đang nở nang. Nó giúp cho dễ mọc răng, nó trợ cho mau lớn xương, nó ngừa phòng hoặc nó trừ bệnh hạ lợi, là bệnh hay sanh ra trong lúc nắng hạ.

TÌ VỊ CÓ BÌNH

Trong cơn trời nóng nực, nếu tì vị có bình thì lấy làm hiểm nghèo cho mình lắm phải đư bị cho nghiêm nhậi vì trong cơn nắng nực tì vị hay loại-đọa là vì có nhiều cơ.

Một là nó hay làm cho vật thực mau ố, hai là tại mình năng dùng nước đá mà uống rượu làm cho tì vị ra yếu ớt, ba là vì mình hay ưa ăn đồ sống sít chua chát.

Mỗi năm trong mùa nắng hạ có nhiều người chết vì bệnh kiết, như là những người có tì vị không dặng tốt, thì lấy làm quan hệ cho sanh linh.

Tì vị không dặng tốt thì phải mau mau mua thuốc **Pilules Pink** mà uống, chớ khá điện tri. Thuốc **Pilules Pink** để uống làm và lại rẻ tiền.

Mỗi buổi ăn cơm rồi uống một hoàn thì đủ.

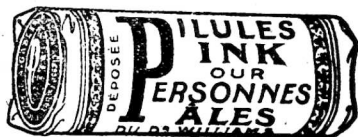
Tiệm thuốc nào cũng có bán.

PILULES PINK

(Bổ hoàn linh đơn)

Trong các tiệm thuốc có bán, có trữ tại tiệm thuốc của ông MOLINIER, Pharmacie Normale, Saigòn.

Mỗi hộp giá là 3 quan 50, 6 hộp 17 quan 50.

SÁCH BÁN

Tại nhà in của M. Schneider

Petit Dictionnaire Français-Annamite. — Từ vựng có hình par P.-J.-B. TRƯƠNG-VĨNH-KY.	ĐƠN
Broché bìa mỏng.....	6 \$ 00
Cartonné bìa dày.....	6 \$ 30
Địa dư mông học. — <i>Léçons élémentaires de Géographie</i> , par H. RUSSIER et NGUYỄN-VĂN-MẠI.....	0 \$ 00
Leçons élémentaires de Géographie , par H. RUSSIER:	
Premier livret: La Province:	
GIADINH.....	0 \$ 35
LONG-XUYẾN.....	0 \$ 35
Deuxième livret: La Cochinchine	0 \$ 35
Troisième livret: L'Indochine Française	0 \$ 50
Đại pháp công thần. — <i>Libre de lecture en quốc-ngữ</i> , par LÊ-VĂN-THOM.....	2 \$ 50
Lectures sur l'Histoire d'Annam en 3 livrets, par CH.-B. MAYBOX et H. RUSSIER. — Chaque livret.	0 \$ 35
Nam việt sử ký mông học độc bộ . — <i>Lectures sur l'Histoire d'Annam</i> , par CH.-B. MAYBOX, H. RUSSIER et NGUYỄN-VĂN-MẠI.....	0 \$ 60
Toán pháp — <i>Arithmétique élémentaire</i> par O. MOBEL et TRẦN-PHỤC-LÊ.....	0 \$ 60
Grammaire Française. — <i>Meo langsa Année Préparatoire</i> , par LABRIE et FLEURY. — <i>Edition annamite</i> , par L. MOSSARD.....	1 \$ 60
Nữ tặc. — <i>Dévoirs des filles et des Femmes</i> , par P.-J.-B. TRƯƠNG-VĨNH-KY.....	0 \$ 25
Premières Lectures Scientifiques. — <i>Les corps bruts</i> , par H. GOURDOX. — <i>Edition en français</i> , id. — <i>Edition en quốc-ngữ</i> , id. — <i>Bút vật sơ độc nhập môn</i>	0 \$ 35
Kim-Vân-Kiều , <i>poème populaire annamite</i> , par P.-J.-B. TRƯƠNG-VĨNH-KY.....	1 \$ 00
Le même , avec illustrations de NGUYỄN-NHƯ-NHIỆT (có hình).....	2 \$ 00
Cách làm bánh và mứt Annam. — <i>Gâteaux et confitures annamites</i> , par Agnès NGUYỄN-THỊ-QUAN (couverture artistique).....	0 \$ 40
Lectures Françaises , par A. CARÈRE, Inspecteur des Ecoles en Cochinchine.....	1 \$ 00

THUỐC NƯỚC HIỆU LA

PERTUSSIN TAESCHNER

là thuốc hiệu hậu và thần hiệu để trừ bệnh con nít ho, bệnh cảm mạo phong sương, ho lồng phổi và suyễn, trong mấy chỗ danh tiếng đều cho nó *nhứt-hảo-hạng-chỉ-khải-được*.

Dùng nó mà uống, thì các bệnh đau phổi đều được giảm thuyên.

Trong tiệm thuốc nào cũng đều có bán

KOMMANDANTEN APOTHEKE

Tiệm E. Taeschner, ở tại kinh thành Berlin C. 19 Đứơc-quốc *Allemagne* điều tễ

HAI MƯƠI NĂM DANH TIẾNG!!!

TRƯỜNG SANH

VẠN BỊNH HỒI XUÂN

PHẢN NHƯỢC VI CƯỜNG

NHỜ BỐI THUỐC RƯỢU

HIỆC

ELIXIR GODINEAU

TRỞ TẠI TIỆM HOLBÉ VÀ RENOUX

Renoux kể truyền

Môn bài số 16, 18, 20, đường Catinat, Sài Gòn

Và tại tiệm Solirène đường Thủy-bình, môn bài số 215, Chợ lớn cũng có bán

AVIS

La maison MESSNER, 91, 93, 95, rue Catinat à Saigon, fait savoir à sa nombreuse clientèle qu'elle vient d'adoindre à son rayon de lampisterie et de cycles: l'artie e de ménage, tel que: **batterie de cuisine** en émail, fer battu et aluminium; la **coutellerie** ordinaire et fine; les **couverts de table** ordinaires et argent; l'artiele de chauffage, tel que: **fourneaux** et **réchauds** à pétrole, à alcool et au gaz d'acétylène et d'essence; **fusils de chasse** système « Hammerless » perfectionné, canon acier Krupp, à poudre P.V. qualité extra-garantie; grand choix de revolvers: **révolvers** automatiques « Jieffeco », système **Browning**, démontage instantané, poids minimum.

PRIX MODÉRÉS — MAISON DE CONFIANCE

VẠNG NGHI TÂN

(Đường Thủy-bình, môn bài 261, Chợ lớn)

Tại tiệm này có **hớt tóc, cạo vẩy**, mỗi
vi..... 0 \$ 30

Có **máy đồ tẩy** rất khéo và giá rẽ; có
phòng cho khách nghỉ, quạt máy, đèn khí,
mỗi phòng 24 giờ 1 \$ 20, một đêm 0 \$ 80,
một buổi 0 \$ 60.

Tại đây có bán **dầu thơm** hiệu tốt, đồ
phụ tùng y phục, đồ phụ tùng cúp tóc và
sách truyện cùng Lục-tính-tân-văn.

Xin chú tôn quan cố, dời gót ngọc đến
thì sẽ được vừa ý, tạ ơn trước.

Văn-trung-Cử dẫn thủ.

TIỆM KHẮC CON DẤU

Kinh-trình cũng chú qui vị: Tôi có lập
tiệm **khắc con dấu** bằng đồng cùng các loại
kim-khí khác. Chú qui vị ai muốn dùng
kiểu nào, tôi hết sức làm cho vừa ý. Xin
chú tôn hãy trợ lực cho việc buôn bán
được lâu dài thành lợi, thì tôi rất đội ơn
vô cùng.

H.-TANG-PHA

Graveur tonkinois, đường Espagne,
môn bài số 51, Sài Gòn

Gravure artistique et commerciale,
plaques, cachets chiffres
en tous genres

PRIX MODÉRÉS

SÁCH BÁN

Tại nhà in của M. Schneider

Sách nấu ăn tiếng Langsa mỗi
cuốn 2 \$ 00.

Romans đủ thứ từ 0 f 95 tới 3 f 50.

Có bán giấy, mực, viết chì, ngòi
viết, thước, gomme cùng các đồ dùng
cho học trò các trường.

Ai muốn mua thì gởi thư lên ta sẽ
gởi đến nhà thơ thì phải đóng bạc
trước mà lãnh đồ (contre rembour-
sement).

**Trị bệnh thiên thời
thì rượu bạc-hà
hiệu RICQLÈS
ALCOOL DE MENTHE DE RICQLÈS
là thần diệu**

Phòng bệnh Thiên-thời chế nó vào nước mà uống
thì nó khử hết các vật độc-địa trong nước.

Trị bệnh Thiên-thời chế nó cho nhiều vào một chén
nước đường cho nóng mà uống thì bệnh mau thấy giảm
thuyên.

PHẢI COI CÁI HIỆU CHO KỸ:

Alcool de menthe de RICQLÈS

Đã 70 năm danh tiếng

Đầu xảo thành Paris năm 1900 và thành Bruxelles
năm 1910 đều tặng thưởng siêu-dãng.

Các nơi đều có bán và tại tiệm thuốc ông HOLBÉ và RENOUX Sài Gòn
cũng có bán tại tiệm thuốc ông SOLIRÈNE Chợ lớn.

MƯỜI CÁI NGÀN BÀ

QUINA-LAROCHE

THUỐC RƯỢU

(CÓ CỐT RƯỢU NHO

CƯỜNG TRẮNG, BỔ HUYẾT, GIẢI NHIỆT

Trong rượu này có đủ 3 tánh của 3 thứ Kinhkyna
(vàng, đỏ, xám)

RƯỢU QUINA-LAROCHE mỹ vị dễ uống, tốt hơn hết cá
thứ rượu nho và rượu ngọt, có trộn cốt Kinhkyna.

Nó rất thần hiệu trong việc **trừ hư-nhược**, **âm
thực bất tấn** và **hàn nhiệt bệnh**.

QUINA-LAROCHE FERRUGINEUX

cùng mà **trừ huyết suy chứng**, **hạch chứng**, cùng bổ dưỡng
hững người bệnh **đau lâu mới mạnh**, vân vân.

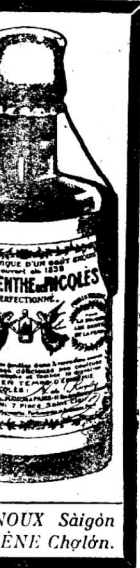
TIỆM NÀO CŨNG CÓ BÁN

PARIS, 20, Rue des Fossés-Saint-Jacques, PARIS

CÓ TRỮ TẠI TIỆM HOLBÉ VÀ RENOUX — RENOUX KẾ CHỈ
Đường Catinal, môn bài số 16, 18, 20, Sài Gòn

Tại tiệm Solirène, đường Thủy-bình, môn bài số 215, Chợ lớn cũng có bán

SAIGON
CHOLON.

PHẢI DÙNG THUỐC BỒ VÀ TRỊ ĐÀM
 THIẾT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
 Của ông lương-y GUILLIÉ

Từ tám mươi năm nay thuốc **ELIXIR** có chế
 đường của quan lương-y GUILLIÉ lấy làm thần hiệu
 trong những bịnh HƯ PHỄ, đau trong TÌ VỊ, đau
 nơi TRÁI TIM, ĐAU GÂN, ĐAU MÌNH, RẾT VỎ
 DA, hoặc CHÓI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH HO DẠI,
 BỊNH CÚM, GHỀ CHỐC NGOÀI DA và bịnh có
 TRỪNG LẠI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XỔ rề tiền và rất hiệu
 nghiệm làm cho HUYẾT RA TINH KHIẾT. Những
 bịnh gốc bởi ĐÀM hay là MẬT phát ra thì uống
 rồ lẹ lẹ.

Bất kì thuốc trị đàm nào mà không có dấu ký
 tên PAUL GAGE thì chớ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ
THUỐC HOÀN XỔ
 nữa cũng rút trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux
 của quan lương-y Guillié.

Chánh chỗ trữ thuốc này là nhà : PAUL GAGE FILS, nhứt hạng
 bảo chễ y sanh, đường GRENELLE ST GERMAIN môn bài số 9,
 ở tại đó thành PARIS.
 VÀ TRONG CÁC ĐƯỢC PHÒNG ĐỀU CÓ BÁN

TIỆM LÊ-VĂN-VINH

Đường Catinat môn bài số 15, Sài Gòn.

Tại đây có bán đồ thêu thượng hạng và đồ
 cần, đồ đồng, thau, tam-khi đủ kiểu, đủ thứ;
 thầy đều là của các tay thợ khéo làm tại Tiệm-
 chánh ngoài Bắc-kỳ gởi vô nên có thể mà bán
 rẻ đặng.

Vậy Lục-châu quân-tử ai có đến Sài Gòn,
 xin mời đến tiệm tôi xem chơi, dầu muốn
 mua cũng chang cũng vô cang. Tôi sẽ sẵn lòng
 vui-vẻ mà tiếp bạn đồng-ban.

Lê-văn-Vinh, kính cáo.

TIỆM MAY ANNAM

Tại ông Boulevard Charner, môn bài 153,
 (đầu đường Kinh-lấp) trước dinh Xã-tây
 Sài Gòn.

Tiệm này may và sửa đủ các thứ Tây
 Nam y-phục.

Cách cắt may theo kiểu khéo kim thời
 hoặc thích dụng, lại đường chỉ mũi kim kỹ
 cang chắc chắn và tính giá nhẹ hơn các
 chỗ khác.

Xin quý vị tưởng tình đồng bang, đừng gót
 ngọc tới tiệm tôi mà xem cho biết.

Giá đã rẻ mà lại may khéo!

Nay kính.

PHẠM-QUANG-TÂM

HE

QUYNHO
 TỆT
 Kinhkyna

on hết cả
 ợc, âm

NEUX

g bổ dưỡng
 n vãn.

PARIS

é chỉ

ng có bán

CÓ MỘT MÌNH NHÀ NÀY
 CÓ QUYỀN THAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SÙNG
 VÀ LÀM XE MÁY TẠI THÀNH

St-Étienne
 MÀ THÔI

Hàng F. MICHEL, CAFFORT Successeur ở Đường Catinat số 36 SAIGON

Có
 Bán SÙNG đủ thứ
 và đủ kiểu, Bì, Thuốc Đạn
 XE MÁY, ĐỒNG HỒ và
 ĐỒ NỮ TRANG. Đồ đã tốt lại
 GIÁ RẺ

Lục Châu muốn mua vật chi thì xin đề thơ như vậy :
 M. F. Michel, Caffort Successeur, 36 rue Catinat

Certifié conforme au tirage s'il en est
à huit cent...

**HÃY HỎI THỨ'
HỘP QUỆT
HIỆU NÀY:**

**LÀ THỨ' TỐT
HƠN CÁC THỨ'
KHÁC**

**TIỆM MAY
VÀ BÁN HÀNG-TÀU**

110, Quai Arroyo-Chinois
Cầu-ông-Lãnh
GẦN GÀRE XE LỬA

Kính mời Chư-quí-cô trong Thành-phố
cung các đấng hảo-lâm Qui-khách Lạc-châu
như Qui-vị muốn dùng may xiêm áo cách
kiểu thể nào, hay là mua xuyên lãnh hàng
tàu, xin niệm tình đến giúp nhau lấy th...
Tiệm tôi có thợ Huế, cắt, may đủ cách kiểu
dương thời dùng; tiền công may và giá hàng
dễ đều nhẹ. — Còn sự khéo vụng tôi chẳng
dám khoe khoan quá lẽ, xin đến may một
ần thì rõ việc khéo không. Lời vô lễ tạm
mời, xin Qui-cô niệm tình, đến giúp nhau
cho nên cuộc.

MADAME NGUYỄN-HỮU-SANH;
Số nhà: 110.
Đường mé-sông (gần chùa-bà
Cầu-ông-Lãnh.
(SAIGON)

**HÀNG BÁN RƯỢU HIỆU
DENIS FRÈRES**

LẬP RA TỪ NĂM 1862 — NHÀ NGÀNH TẠI
HAIPHONG, BORDEAUX,
SAIGON, HANOI

Hàng **DENIS FRÈRES** trừ dầu thơm hiệu: « **Royal Japonais** » là thứ tốt hảo hạng và thơm diệu hơn các thứ dầu, hiệu đề-vương Nhật-bôn.

Hãy xức tóc bằng dầu hiệu « **Huile Flora** » là thứ tốt hơn hết và dầu thơm vô hạng.

Hàng này có bán đủ thứ rượu tốt xin kể sau này:
Rượu chát trắng và chát đỏ trong thùng và chiếc ra ve.
Rượu Champagnes Vve **Cliequot**.
» **Ponsardin**.
» **Duc de Montebello**.
» **Roeqerer**.
» **Moët et Chandon**.
Rượu Tisane de Champagnes supérieur **B. et S. Perrier**
Rượu Tisane extra: **Marquis de Bergey**.
Hàng này cũng có bán thuốc gói và thuốc vắn rời hiệu
Le Globe và giấy hút thuốc kêu là « **Nil** » có thứ rượu
kêu là: **vielle Eau-de-vie Dejean, Rhum Jalkaud**.
Liqueurs và cognacs **Marie Brizard** và **Roger**.
Bière Gruber và **Bière Lorraine**. Rượu **Madère**,
Malaga và **Museat de Fontignan Rivoire**.
Có bán máy viết hiệu **Remington** và các thứ đồ
phụ tùng.
Cũng có trừ các thứ hộp quẹt Đông-Dương, và ngoài
Bên thủy, gần Annam và ông quẹt **Hanoi** (Tonkin) nữa
Ai muốn hỏi giá thì viết thư như vậy.

Maison DENIS FRÈRES, SAIGON

Saigon. — Imp. F.-H. SCHNEIDER.
Certifié l'insertion.

Saigon, le 19

Vu pour légalisation de la signature
de M.

Saigon, le 19
Le Maire de la Ville de Saigon,

Directeur-Gérant: F.-H. SCHNEIDER

TRÌNH

CÙNG CHƯ-VỊ HÚT THUỐC ĐIỀU ĐẲNG TƯƠNG:

TABAC DU GLOBE -- CIGARETTES DU GLOBE

(THUỐC GÓI CÀ-LỚP)

(THUỐC ĐIỀU CÀ-LỚP)

Vị nào biết xài thuốc hút đều ưa dùng thứ thuốc **CÀ-LỚP** làm vì: một là giá rẻ lắm, hai là mùi ngon.

Hàng thuốc **CÀ-LỚP** dùng nhiều tay bác-sĩ thạo nghề dọn thuốc mà chọn lựa những lá thuốc nhứt hảo hạng hơn hết mà làm ra.

Cách dọn thuốc kĩ-càng như vậy thì mùi nó dịu ngọt, không ngạt cổ, chẳng phật tí và lại làm cho miệng lưỡi được **THƠM THO, IM-MÁT**. Bởi thuốc này tinh anh và tuyền soạn lắm nên mới được như vậy.

THUỐC GLOBE (Cà-lốp) này, vì tánh tinh hảo, thiết là một **VỊ-DIẾT-TRÙNG** qui lạ, nó tảo trừ các con trùng tê-vi trong miệng mình. Hễ dùng nó thường cũng như mình để phòng các bệnh hoạn vậy. Chuyện này chư vị ưa dùng thuốc điều đều hiểu rõ từ ngày **THUỐC GLOBE** (Cà-lốp) tràn qua Đông-dương đến nay đã hơn hai chục năm dư rồi.

Hãy hỏi mà mua ĐAU ĐAU CÙNG CÓ:

THUỐC GÓI GLOBE (Cà-lốp) và **THUỐC ĐIỀU GLOBE** (Cà-lốp).

Phàm bán thuốc rời hay là thuốc vắn thì phải dùng giấy mà gói bao.

Vậy nếu những bao ấy mà huê dạng mắc tiền thì tự nhiên cái ruột trong phải là thứ rẻ dặng có thừa trừ cho vừa cái giá.

Thuốc ta đây bao rất đơn sơ, chẳng tôn mây đồng, cho nên ta có thể mà chọn thứ thượng hạng.

Cách bao gói đơn sơ của ta đây làm cho ta bán dặng thuốc tốt chớ không phải bán giấy hay là bán hình chi.

DENIS FRÈRES

Bordeaux, Saigon, Haiphong, Hanoi.

ĐẠI DIỆN CÀ ĐÔNG-DƯƠNG.

S
NH TÀI
Royal
hơn các
thứ tốt
y:
ra ve.
Perrier
rời hiệu
nữ rượu
alkaud.
er.
ladère,
thứ đồ
và ngoài
kin) nữa
ON
F.-H. SCHNEIDER

TIỆM THUỐC

ÔNG HOLBÉ VÀ RENOUX

NHỨT HẠNG BẢO CHẾ Y SANH

Ở đường CATINAT, môn bài số 46, 18 và 20, tại SÀI GÒN.

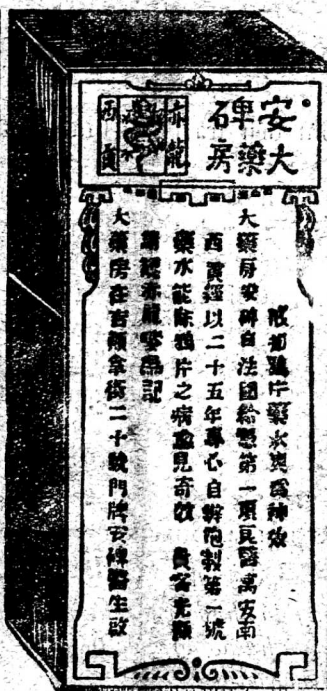
KINH CÁO

CÙNG CÁC CHỮ VỊ MUỐN BỎ

THUỐC NHA-PIỄN.

PHÍA MẶT

PHÍA LƯNG

Có một thứ thuốc hiệu **SOLUTION R số 1** của ông Điều-chế-y-khoa-tân-sĩ **HOLBÉ** làm ra đây, thì những kẻ muốn giải yên mới chắc mình rằng bỏ thuốc đặng mà thôi, bỏ đã mau, ít tổn tiền mà lại không sanh bệnh hoạn chi-cả, thật là một vị thần dược đó.

Thuốc **SOLUTION R** này khắp cả toàn-cầu đều biết danh, bởi ấy cả muôn vạn người đã gởi thơ đến mà khen tạ chẳng cùng.

Chẳng có thuốc nào thần hiệu cho bằng thuốc này, cho nên có nhiều hiệu giả lắm. Nhiều nơi lại mua thuốc này về làm cốt rồi luyên ra thuốc nước hay là thuốc hoàn mà bán.

Chư-vị hãy nghĩ bấy nhiêu thì đủ biết thuốc này thần hiệu là thế nào.

Hiệu **XÍCH-LONG** của tiệm thuốc, vẽ đưng thuốc, nhân thuốc, cùng hộp thuốc **SOLUTION R** này đã cầu chứng nơi toà Sàigòn và nơi **THƯỢNG-MÃI-BỘ** tại Đô-thành **PARIS** rồi, cho nên nếu bắt đặng ai giả mạo thì tòa sẽ chiếu theo luật mà làm tội.

Khi mua phải coi cho kỹ lưỡng cái hộp cho giống như hình trên đây, và niêm phong lại hẳn hoi, có dấu ký tên ông **HOLBÉ**, điều-chế-y-khoa-tân-sĩ là người luyên nên thuốc ấy. Hộp ấy lại có phụ thêm đồ để dấm giọt mà uống (*compte-goutte*) và cách dùng bằng nhiều thứ tiếng.

Giá mỗi ve.

1 \$ 50

VÀ KHI MUA PHẢI TÍNH TIỀN SỞ PHÍ GỬI HAY LÀ MUA *contre remboursement*

Như gởi *contre remboursement*, thì gởi cách kín nhiệm vô cùng chẳng cho ai biết đặng.

Ai mua nhiều sẽ tính nhẹ giá hơn, các thứ thuốc khác cũng vậy và chứng chắc rằng những thuốc bảo chế đều là đồ thượng hạng và tinh khiết lắm.